

YIL: 7 SAYI: 45 ŞUBAT 1993

bülten

TMMOB MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR ŞUBESİ AYLIK YAYIN ORGANI

ÖLÜM ADIN...

ŞUBEDEN HABERLER

DEMOKRATİKLEŞMEYE
ÇAĞRI, YAŞAM HAKKINA
SAYGI

SUAT SEZAI GÜRÜ

ÖLÇÜM SİSTEMLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ

ENFLASYON ORTAMINDA
ENDÜSTRİ MÜHENDİSLİĞİ

TMMOB YASASI ÜZERİNE

NÜMERİK KONTROLLU TAKIM
TEZGAHLARI HAKKINDA GENEL
BİLGİLER II

KOLAY MÜHENDİSLİK
YASASI DANIŞTAY'DA

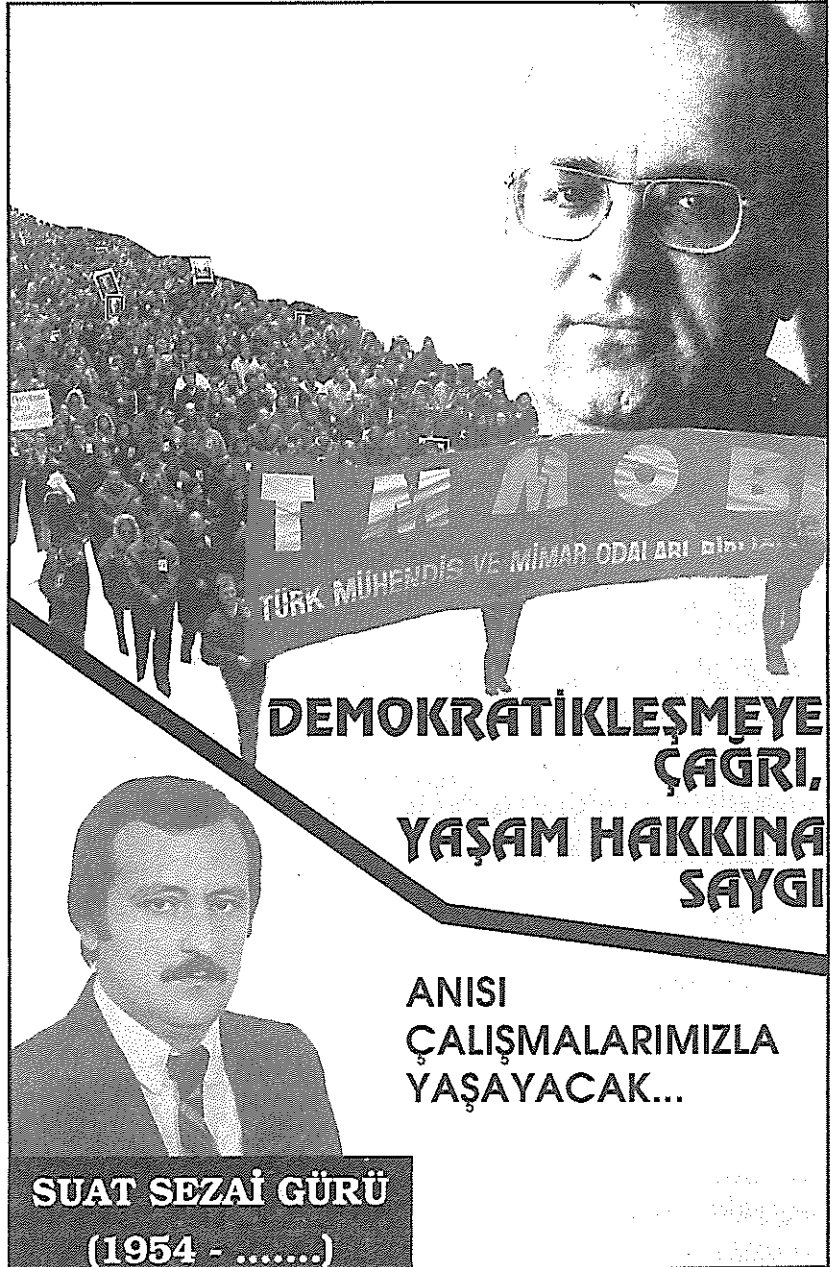
KREDİ KİMİN NEWTON'UN MU
FOURIER'İN Mİ?

TÜRKİYE'DE NÜKLEER
ENERJİNİN TARİHÇESİ

MESLEKTE 50. YILIN
ARKASINDA KALANLAR

GÖLGE OYUNU'NDAN
REMBETİKO'YA YUNAN
SİNEMASI

DINOCRATES, VİTRİVİUS,
SEZAR VE POLİTİKA

DEMOKRATİKLEŞMEYE
ÇAĞRI,
YAŞAM HAKKINA
SAYGI

ANISI
ÇALIŞMALARIMIZLA
YAŞAYACAK...

SUAT SEZAI GÜRÜ

(1954 -)

kalimaksan

KALIP İMALAT MAKİNA SANAYİ

Mühendislik - Müşavirlik - Taahhüt
ve Elektro Erezyon Kalıp İşleri

615/4 Sk. No. 13 Çamdibi - İZMİR

Tel: 33 82 75 - Fax: 33 82 75

Çağdaş Elektrogalveniz San. ve Tic.

Askı Dolap - Çinko Kaplama İşleri

HALİT KAZMA
MAK. MÜH

Kemalpaşa Cad. No: 91 Tel: 33 94 20 Çamdibi - İZMİR

İNGİLTERE' de *İNGİLİZCE*
ALMANYA' da *ALMANCA*
FRANSA' da *FRANSIZCA*
İTALYA' da *İTALYANCA*
İSPANYA' da *İSPANYOLCA*
JAPONYA' da *JAPONCA*

DETAIL TANITIM - ORGANİZASYON

Tel: 25 88 58 - Fax: 25 88 58

Ayrıca işadamlarına
ve uzmanlık dalına göre,
mesleki kurslar.

* Okulların kaliteleri onaylanmıştır.

**PETROL
OFİSİ
BAYİİ**

Yesiller

**PETROL ÜRÜNLERİ SANAYİ
TİCARET ve NAKLIYAT LTD. ŞTİ.**

FUEL OIL - MOTORİN
ve Madeni Yağlar
50 Yıllık tecrübemizle
hizmetinizdeyiz

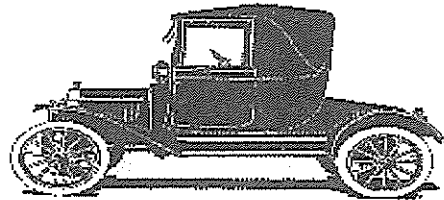
Yalı Cad. No: 38/1 Tel: 11 58 48
Karşıyaka - İZMİR 68 88 84
68 88 85
Fax: 11 28 36

**TMMOB MAKİNA MÜHENDİSLERİ
ODASI İZMİR ŞUBESİ**

**ÖZEL
dinamik
SÜRÜCÜ KURSU**

**Yeni dönem kayıtları gündüz,
gece, hafta sonu kursları ile
devam ediyor.**

BAŞARINIZ BAŞARIMIZDIR!

TMMOB'ye bağlı Oda üyelerine ve birinci
derece yakınlarına %10 indirim yapılır

**Atatürk Cad. No: 422 K: 3-4 Alsancak -
İZMİR (Alsancak Ban Korusu)**
Tel: 22 57 58 / 53 27 25

bülten

ARALIK 1992
Yıl:7 Sayı:45

MMO İzmir Şubesi Adına Sahibi
Ali GÜNGÖR

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Fasih KUTLUAY

Genel Yayın Yönetmeni
Kazım UMDULAR

Bülten Yayın Komisyonu:
Ali Doğan COŞKUN
Oğuz İNCEOĞLU
Tansel TÜRKMEN
Nilgün BAYDAN
Nilgün ATALAY

Gönderilen yazıların yayınlanıp yayınlanmamasına, TMMOB Makina Mühendisleri Odası İzmir Şubesi Yönetim Kurulu karar verir. Yayımlanan yazılardaki sorumluluk yazarlarına, ilan ve reklamlardaki sorumluluk ilanı veren kişi ve/veya kuruluşa aittir.

Bültene gönderilen çeviri yazıların kaynağı mutlaka belirtilir. Gönderilen yazılar, yazarlarına geri verilmez.

Dizgi ve Sayfa Düzeni:
TROYA TANITIM Tel: 83 29 28

Teknik Hazırlık ve Baskı:
Altındağ Matbaası Tel: 21 54 75

Yönetim Yeri:
Ali Çetinkaya Bulvarı No: 12/1
Alsancak/İZMİR
Tel: 22 08 11-21 74 68
Fax: 22 60 39

Baskı sayısı:3600

1993 YILI REKLAM BEDELLERİ

Arka Kapak	3.000.000.-TL
İç Kapaklar	2.000.000.-TL
İç Sayfalar	
Tam Sayfa	1.500.000.-TL
1/2 Sayfa	800.000.-TL
1/4 Sayfa	400.000.-TL

Fiyatlara KDV eklenir

bülten'den

ÖLÜM ADIN;

Geçen sayımızda 1992'nin 20.Yüzyıla yakışan bir hızla gelip geçtiğini ve 1993 yılının bir diğer adının "UMUT"olduğunu vurgulamış,1993 yılını bu yazımızla karşılamıştık.

Ne yazık ki 1993'ün ilk ayı, adına yakışmayan gelişmelerle karşı karşıya bıraktı bizleri.

24 Ocak 1993 Pazar günü **Uğur MUMCU**'nun katliyle "faili meçhul" cinayetler zincirine **Abdi İPEKÇİ, Çetin EMEÇ, Muhammer AKSOY, Bahriye ÜÇOK, Turan DURSUN, Musa ANTER** ve nice aydın sonrasında bir yenisi daha eklendi.

Olay sonrası yetkililerin konuyla ilgili açıklamaları "dağın fare doğurması"ndan öteye geçmezken, ülkemizin dört bir yerinde yıllardır görülmeyen toplumsal hareketlilik yaşandı, yaşanıyor. Sokaklara, alanlara çıkan yüzbinler "katillerin bulunması, hesap sorulması" yönünde haklı tepkilerini dile getirerek demokratikleşmeden yana kararlılıklarını gösterdiler.

Şube Yönetim Kurulumuz, Ülkemiz demokrasisinin yerleşip, gelişmesini engellemeye ve çağdaş ülkeler topluluğu içerisinde saygın,onurlu bir yer edinmesini önlemeye yönelik saldırıların durdurulması, toplumda insanlarımızı inanç ve düşüncelerinden dolayı birbirlerine düşman ederek, ülkemizi yeniden bir kaos ortamına sürüklemek isteyen, özellikle; ülkemizdeki karanlık güçlerin emellerine ulaşmaması için tüm demokratik kişi ve kuruluşların güçlerinin birleştirilmesinin zorunlu olduğunun bilinciyle, bölge ve ülke düzeyinde yapılacak tüm etkinliklere üyelerimizi de harekete geçirerek etkin olarak katılmayı, katkı koymayı görev bilerek ülkemizin demokratikleşmesi yönünde bölgemizde sürdürülen çalışmalarda aktif rol almıştır.Bu rolünü üyeleriyle birlikte sürdürecektir.

29 OCAK 1993 Cuma günü ülkemizde bir başka toplumsal terör haline gelen "Trafik", yakın çalışmalar arkadaşımızı, alçak gönüllü, üretken,özverili bir insanı, Genel Sekreterimizi ; **Suat Sezai GÜRÜ**'yü bizlerden ayırdı.

Trafik Terörü; KONYA-EREĞLİ'de yapılacak Temsilcilik seçimlerine giderken **GÜRÜ**' yü bizlerden ayırarak, Şube Başkanımız **Haluk SİLAY**'dan sonra ikinci kez Odamızı onulmaz acılara sürüklemiştir.

Oniki yıllık bir aradan sonra seçildiği görevinde çok kısa bir dönemde, ülke ve toplum sorunlarının meslek ve meslektaş sorunlarından ayrılamayacağı bilinciyle yürüttüğü davasında demokrat, aydın, örnek kişiliğiyle yaptığı çalışmalarla tüm Odamız çalışanlarının üyelerimizin sevgisini kazanan **Suat Sezai GÜRÜ**'nün anısı önünde; O'nu genç yaşta yitirmenin acısıyla saygıyla eğiliyor, ailesine, dostlarına ve üyelerimize başsağlığı diliyoruz. Anısını çalışmalarımızla yaşatmak, görevimiz olacaktır.

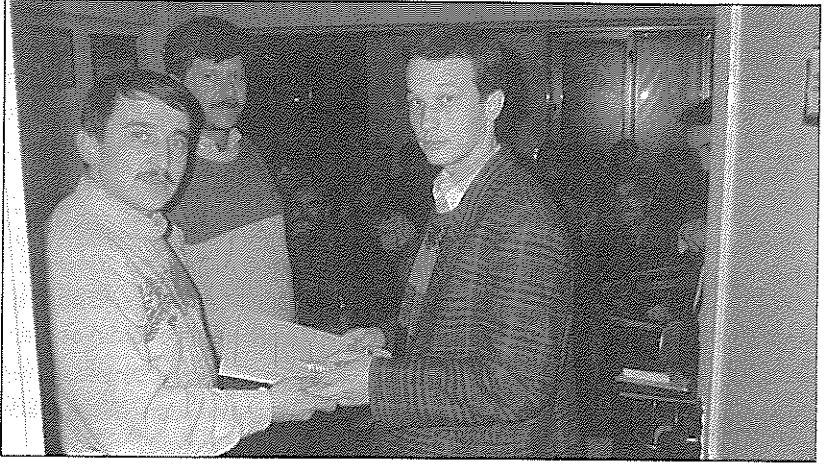
ÖZEL DİNAMİK SÜRÜCÜ KURSUMUZ 5. YAŞINDA

4 Ocak 1988 yılında kurulan Sürücü Kursumuz 5. yılını doldurdu.

Sürücü Kursumuz 5. kuruluş yılını 3.000. adaya sertifika vererek diğer kursiyerlerle birlikte kutladı.

Sürücü Kursu Müdürü Niyazi Oğuz, 5 yıllık dönem içerisinde 3140 adayın kaydı yapıp, 3013 kişiye sertifika verildiğini, böylece yüzde 96'lık bir başarı elde edildiğini belirterek, bu başarının temelinde "Trafikte Güven Ciddi Eğitimle Olur." ilkesinin olduğunu vurguladı.

Yaptığı çalışmalarla bölgemizde örnek bir "Sürücü Kursu" olarak gösterilen Sürücü Kursu'na kuruluşundan bugüne emeği geçen tüm üyelerimize ve Kurs Müdürlüğü çalışanlarına teşekkür ediyor, başarılarının devamını diliyoruz.

ODA ÜYELİK ÖDENTİLERİMİZİ HEMEN ŞİMDİ ÖDEYELİM

28 Şubat - 1 Mart 1992 tarihlerinde yapılan Oda Genel Kurul Toplantısında 1993 yılı Oda üyelik ödentisi 240.000 TL. olarak belirlenmiştir.

Bu ödenti miktarını Oda Tüzüğü'nde belirttiği üzere 4 eşit taksitte ödeyebilirsiniz. Ancak bir defada yatırarak Şube Yönetim Kurulumuzun 1993 yılı çalışma programına istenilen nitelikte ve zamanında gerçekleştirilebilmesini sağlayabilirsiniz.

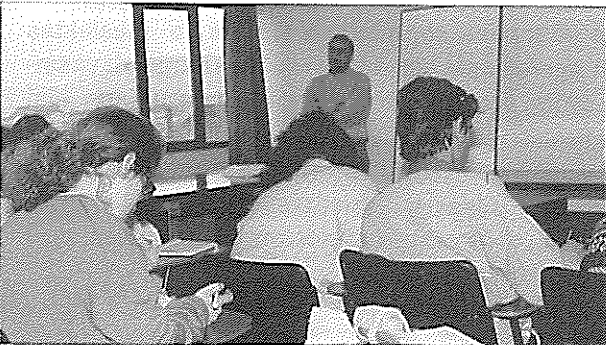
1993 yılında bölgemizde daha güçlü bir oda yaratmak istiyorsak, 1993 yılı ödentisini hemen şimdi ödeyelim.

İŞYERLERİNDE AÇILAN BİLGİSAYAR KURSLARIMIZ DEVAM EDİYOR

BMC ve Cevher Makina İşyeri Temsilciliklerimiz önerileriyle Şubemiz tarafından BMC ve Cevher Makina işyerlerinde Temel Bilgisayar ve Dos İşletim Kursları açıldı. BMC işyerinde açılan kursumuza 42 BMC çalışanı katıldı. 18-29 Ocak 1993 tarihleri arasında BMC Eğitim Merkezi'nde gerçekleştirilen kurs sonunda katılımcılara sertifika verildi.

Cevher Makina İşyerinde 15 kişinin katılımıyla açılan kurs Mart ayı içerisinde sona erecek. Kurs programlarında; işyerlerindeki çalışma koşullarına göre bilgisayar hakkında genel bilgiler ve kullanım esasları aktarıldı. DOS bilgisayar işletim sistemi ve LOTUS tablo oluşturma ve grafik çizme programları örneklerle katılımcılara aktarıldı.

Anılan işyerlerinde kursların gerçekleştirilmesine katkı koyan işyeri yöneticilerine ve işyeri temsilcilerimize teşekkür ediyoruz.

ISIL İŞLEM SEMİNERİ

Şubemiz İSTAŞ A.Ş. işbirliği ile 3 Şubat 1993 Çarşamba günü gerçekleştirilen "ISIL İŞLEM SEMİNERİ"ne 17 meslektaşımız katıldı. Şubemiz Eğitim Merkezi'nde ücretsiz olarak gerçekleştirilen seminerde Isıl İşlem türleri, semantasyon çelikleri, islah çelikleri, takım çelikleri, ısıl işlem hataları ve giderme konularına değinildi.

Katılımcıların sorularının yanıtlanmasıyla sona eren semineri sunan Yüksek Met. Mühendis Ahmet Demirok nezdinde İSTAŞ A.Ş.'ye teşekkür ederiz.

93 ÖZEL İŞ AJANDANIZI ALDINIZ MI?

Odamızca hazırlanan ve üyelerimize ücretsiz olarak verilen 1993 yılı Ajandalarını Şubemizden, Manisa İl Temsilciliğinden, Soma ve Aliğa İlçe Temsilciliğinden ve İşyeri Temsilciliklerinden sağlayabilirsiniz.

GÜNÜMÜZ KOŞULLARINA UYGUN BİR MÜHENDİSLİK-MİMARLIK YASASI

11 Ocak 1992 saat 11.30'da TMMOB yöneticileri ve TMMOB bağlı tüm odaların merkez ve Birim yöneticilerinden oluşan 250 kişilik bir heyet Başbakan Süleyman Demirel'i makamında ziyaret etti. Toplantıda gerek üyelerimizin gerekse ülke ve toplum sorunlarına yönelik hazırlanan dosya Başbakana sunuldu. Bu toplantıda TMMOB Başkanı Teoman Alptürk'ün yaptığı konuşmayı yayınlıyoruz.

TMMOB, kurulduğu 1954 yılından bu yana ülkemizdeki tüm mühendis ve mimarları içinde barındıran tek yasal örgüttür.

Bugün 200.000 dolayındaki üyesi ve 21 Odasıyla Türkiye'nin en büyük örgütlerinden biri olan TMMOB üyelerinin niteliklerine dayalı özelliklere sahiptir.

Bu anlamda, TMMOB'nin en önemli özelliği, ülke kalkınmasında birinci derecede sorumlu teknik kadronun örgütü olmasıdır. Ülkemizdeki her yatırımda, yapılan her somut işte TMMOB üyelerinin emeği, alınteri, bilgisi vardır. Bu durumun bilincinde olan TMMOB, her zaman buna uygun sorumluluk duygusuyla davranmış; ülke kalkınmasını, halkın refah ve mutluluğunu, bilimin evrensel yol göstericiliğindeki bağımsız teknolojik gelişmeyi, ulusal kaynaklarımızın kamu yararını öne çıkaran bir anlayışla değerlendirilmesini her şeyin üstünde tutmuştur.

Salt bu nedenle de TMMOB, zaman zaman susturulmaya çalışılmış, işlevlerinden soyutlanmış, göstermelik bir örgüt konumuna getirilmek istenmiştir.

TMMOB'ye yönelik bu tutum, gerçekte tüm üyelerimize ve meslek alanımıza kalıcı zararlar vermiştir.

Hükümete geldiğiniz gündün bu yana gerçekleştirdiğimiz birkaç görüşmede, yaşadığımız sorunların neler olduğunu ve nasıl çözümlenmesini istediğimizi size iletmiştik.

Ancak bugüne değin geçen sürede sorunlarımızın çözümü doğrultusunda önemli adımlar atıldığını ne yazık ki söyleyemiyoruz. Bugün buraya keşke, sorunlarımız çözüldüğü için Hükümetinize teşekkür etmeye gelmiş olsaydık.

1. TMMOB artık, günümüzün vazgeçilmez yönetim biçimi olarak kabul gören katılımcı demokrasinin ülkemizde de başarılmasını istiyor. Bu bağlamda, örgüt olarak TMMOB, meslek alanlarımızı ilgilendiren her konudaki karar süreçlerine doğrudan katılmak istiyor. Mühendislik ve mimarlığın en yetkin kuruluşlarından olmasına karşın, TMMOB, bu konulardaki karar süreçlerinde kamu kuruluşlarıncı genellikle dışlanmaya çalışılmaktadır. Kamu kurumu niteliğinde anayasal bir kuruluş olan TMMOB'ye karşı süre gelen bu tutumu anlamak ve kabul etmek mümkün değildir.

6235/7303 sayılı TMMOB Yasası'ndaki değişikliklerle ilgili taslak hazırlama çalışmalarımız sürdürülmektedir.

Bu çalışmalarda TMMOB'yi, niteliğine uygun güçlü bir yapıya kavuşturmayı ve meslek alanlarımızla ilgili otoritesini açık bir yasal çerçeveye oturtmayı amaçlıyoruz. Hazırlamakta olduğumuz taslağın, amaçladığımız biçimde yasalaşması, sorunlarımızın önemli bölümünün giderecektir.

Ayrıca, TMMOB Yasasına bağlı olarak, mühendislik-mimarlık hizmetlerine ilişkin kamu yönetiminde yapılacak tüm yasal düzenlemelerde de, mühendis ve mimarların tek mesleki örgütü olarak TMMOB'nin yetkilerinin yer alması sağlanmalıdır.

2.1. Mühendislik ve mimarlık, bir üniversite eğitimi ile kazanılan ve yaşam içinde uygulandıkça daha da geliştirilen mesleklerdir. Dolayısıyla, çıkarılacak bir yasa ile kişilere verilen ünvanlar değildir.

Oysa, 29. 4. 1992 tarihinde çıkarılan 3795 sayılı yasa ile çok farklı bir eğitim sürecinden geçmiş kişilere bu ünvanları kazanabilme olanağı yaratılmıştır. Bu durum, mühendislik ve mimarlık mesleklerinin ne denli hafife alındığını gösteren

çok üzücü bir gelişmedir. "Kamu, yaptığı yanlışlıktan her zaman geri döner" diyen çağdaş hukuk ilkesi gereğince bu Yasa ivedilikle yürürlükten kaldırılmalıdır.

2.2. Karar vericiler kim olursa olsun yapılan bazı uygulamalar, mühendislik ve mimarlık mesleklerini kamuoyu önünde küçük düşürücü ve genel olarak da kişi veya grup çıkarları uğruna kamuya zarar verici özellikler taşımaktadır.

Bunların en başında hiç kuşkusuz tarihi ve doğal değerlerimizi yok eden uygulamalar gelmektedir. Birinci ve ikinci sınıf tarım toprağında kurulan otomobil fabrikaları; kıyılarımızı korumaya açık alanlar olmaktan çıkaran turizm tesisleri ve yıl boyu ancak bir-iki ay kullanılan ikinci konutlar; deniz, göl ve akarsulardaki yaşamı yok eden sanayi kuruluşları bunların yalnızca birkaç örneğidir. Bu konulardaki eleştirilerimiz Hükümetinizce dikkate alınmalıdır.

2.3. Başta inşaat, sektöründe olmak üzere, kamu ihalelerinde süregelen yolsuzluklar ve bunlara karşı etkin önlemler içeren yasal düzenlemelerin yapılmaması, meslek alanlarımıza karşı kamuoyunda oluşan güvensizliği daha da artırmaktadır. Gerek denetleyici, gerekse de yüklenici konumundaki meslektaşlarımızın doğrudan içinde yaşadığı bu sorunların giderilmesi için daha çok zaman yitirilmemelidir.

Kamu ihalelerinin, yandaşlara iş üretmek anlayışıyla kurgulanmasından vazgeçilmesi bu sorunun çözümü yolunda en önemli adımdır.

2.4. Önemli mühendislik-mimarlık eserlerine karar verilmesi, siyasi sorumluluktan çok mesleki yetkinlik gerektirir. Oysa şimdiye değin bu yönde verilen kararların hemen hepsi siyasi sorumluluk kapsamında ele alınmış, bunların gerçekleştirilmesi ya da gerçekleştirilmemesi yalnızca siyasal polemiklere konu olmuştur. Bu nedenle de birçok eser, olması gereken yerde değil, siyasal etkinliği daha çok olan yerde gerçekleştirilmiştir. Kit kaynakların en etkin ve en ve-

rimli şekilde kullanılması için gerekli tek araç olan planlamayı yadsıyan bu tutum ivedilikle terk edilmeli, yatırım kararlarının alınmasında planlamayı öne çıkaran uzman görüşlerinin yeniden ağırlık kazanması sağlanmalıdır.

2. 5. KİT'lerin özelleştirilmesi konusunda bugüne kadar yapılan uygulamalarda, bütçeye kaynak yaratma amacının ağır bastığı görülmektedir.

Mevcut KİT'lerin çalışma alanlarının ulusal ekonomideki yeri ve var olan yatırım, üretim, finansman, işletme yönetimi ve denetim gibi tüm sorunlarının nedenleri irdelenmeden alınacak kararların ülke kalkınmasında yararlı sonuçlar getireceği kuşkuludur. Söz konusu çalışmaların en yaygın demokratik platformlarda gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

2.6. Ülkemizdeki teknik kadroların, yetişmiş insan gücünün daha da artırılması bizim de dileğimizdir. Ancak bu insan gücünün en verimli biçimde değerlendirilmesi de sağlıklı bir planlamanın yaşama geçirilmesini gerektiriyor. Oysa; bugün var olan 200.000 mühendis ve mimar için bile yeterli çalışma olanakları yaratılamamışken, işsiz mühendis ve mimarlar arasında yenilerini katmaktan başka bir işe yaramayacak yeni üniversiteler açmanın hiçbir anlamı olmadığı kabul edilmelidir.

Öte yandan, 12 Eylül rejiminin meslek okulu düzeyine indirgelediği üniversitelerimizi özerk ve demokratik bir yapılanmaya kavuşturmadan; buralardaki eğitim-öğretimi bilimin ve teknolojinin günümüzde ulaştığı evrensel düzeyi yakalayacak donanımlara kavuşturmadan açılan yeni üniversiteler yeni sorun kaynakları olacaklardır. Bir süre sonra, bu toplantıyı anımsatarak, **"biz bunları söylemiştik"** demek istemiyoruz. Bu nedenle de, ülkemizin yararı için, bu günden Hükümetimizi uyarmayı bir görev sayıyoruz. TMMOB'nin yüksek öğretim programlarına yönlendirici katılımı ile TMMOB-Üniversite işbirliğinin yasal gereklilik olarak sağlanmasının çok olumlu katkılar getireceğine inanıyoruz.

2.7. Halen yürürlükte bulunan **"Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun"** 1938 yılında çıkarılmıştır. Geçen 55 yılda, bilimsel ve teknolojik gelişmeye koşut olarak değişen mühendislik ve mimarlık alanlarını, böylesi bir Yasa ile tanımlamak ve düzenlemenin olanaksızlığı tartışılmayacak kadar açıktır.

Günümüz koşullarına uygun bir Mühendislik-Mimarlık yasası zaman yitirilmeden çıkarılmalıdır. TMMOB, bu konuda üzerine düşeni eksiksiz ve kusursuz biçimde yerine getirecektir.

3. Kamu kurumlarında yeterlilik ve uzmanlık gözönüne alınmadan siyasal yanlılığa dayalı atamalar yapılmakta ve siyasal kadrolaşma günümüzde de sürmektedir.

Öte yandan, re'sen emeklilik uygulamaları ile yılların deneyimine sahip birçok üyemizin bu özelliklerinden yararlanmak yerine, görevlerinden uzaklaştırılmalarının gerekçesinin anlaşılabilmek mümkün değildir.

4. On yılı aşkın bir zamandır uygulanagelen ekonomi politikaları sonucu gerek kamu, gerekse de özel sektör çalışanı mühendis ve mimarlar büyük bir ekonomik sıkıntıya düşmüşlerdir.. Yaşama sevincini yok eden işsizlik ya da işverenin verdiği ile yetinme arasında tercih yapmak durumunda kalan özel sektör çalışanı mühendis ve mimarlar arasında bugün asgari ücretle çalışan meslektaşlarımız bile vardır.

Kamu çalışanı mühendis ve mimarların ekonomik durumları da aldıkları eğitim, yetki ve sorumluluklarının yanı sıra, ürettikleri hizmetlerin nitelikleriyle bağdaşmayan bir düzeydedir.

Yüzmilyonlarca liralık hakediş raporlarına imza koyan, milyarlarca liralık yatırımları denetleyen ve bütün bu işlerin sorumluluklarını taşıyan kamu çalışanı üyelerimiz, ailelerini insanca yaşatacak askari gelir düzeyinde bile değillerdir. Böylesine sorumluluk altında çalışan üyelerimizin ücretlerimizden yapılan kısıntıların, enflasyonun düşürülmesine katkı sağlayacağını kabul etmek mümkün değildir. Bu kısıntıların devletin kaynaklarındaki yetersizlikle de açıklanması olanaksızdır. Çünkü devlet kendi çalışanı mühendis ve mimarları karşı böylesine "tutumlu" davranırken onların denetimindeki işleri yapan yüklenicilere karşı aynı tutumluğu göstermiyor.

Yolsuzluklarla ilgili olarak hükümetimizin açıkladığı rakamlar bunun garpıcı örneğidir. Kaldı ki, açıklanan rakamlar yalnızca ortaya çıkarılabilenlerdir.

Sorunun doğru ve kalıcı çözümü tüm kamu çalışanlarının da grevli, toplu sözleşmeli sendikal haklara kavuşturulmasıdır. Çalışma yaşamıyla ilgili tüm

yasalar, ivedilikle de alınmalı ve bu yöndeki değişikliklere çağdaş biçimde yeniden düzenlenmelidir. Böylece tüm çalışanlar gibi üyelerimizin de ücretleri toplu pazarlık sürecinde belirlenecek; belirlenen ücretler özel sektör çalışanı mühendis-mimarların ücretlerine de örnek oluşturacaktır.

SONUÇ:

Burada dile getirdiğimiz konular kuşkusuz bütün sorunlarımızı kapsıyor. Ancak bunlar; öncelikle ele alınması ve ivedilikle çözülmesi gereken sorunlardır. Bu sorunların hemen çözümlenebilmesinin koşulları da hazırdır. Koalisyon Hükümetini oluşturan her iki parti, gerek seçimler öncesindeki vaadlerinde, gerekse de Koalisyon Protokolünde ve Hükümet Programında bütün sorunları çözeceklerini açıkça taahhüt etmişlerdir. Geçen bir yıl içinde TMMOB; bu taahhütlerin yerine yerine getirilmesini beklemiş ve birkaç kez bu konulardaki işlemlerini gerek size, gerekse de Başkan Yardımcısı Sayın Erdal İNÖNÜ'ye ilemiştir. Artık daha fazla beklemek ve oyalanmak istemiyoruz.

TMMOB örgütü olarak bulunduğu-muz bu toplantıda, T.C. Hükümeti'nin Başkanı olarak sizden, sorunlarımızın önerilerimiz doğrultusunda çözülmesi ile ilgili olarak takvimi belirli söz almak istiyoruz. Birliğimiz, sorunların çözümü doğrultusunda Hükümetinizce yürütülecek tüm çalışmalara doğrudan katılarak etkin görevler üstlenmeye hazırız.

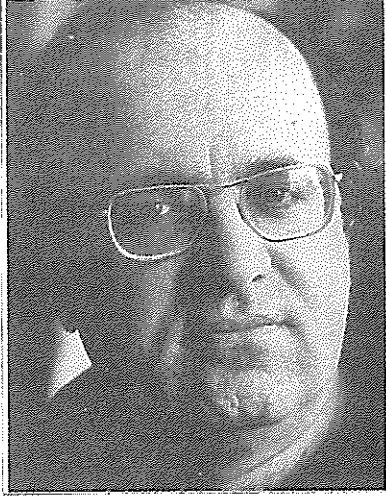
Sayın Başbakan;

Bilimsel teknik gelişme ve kalkınmayla, barış, demokrasi ve insan hakları arasında bir bütünlük olduğu, ülkemizde de insanlarımızın bilincinde artık açıklığa kavuşmuş bulunmaktadır.

Bu gerçekten hareketle, ülkemizde barışın, teknolojik gelişmesinin, ekonomik büyümenin ve toplumsal refahın sağlanmasının ilk koşulunun 12 Eylül rejiminin ülke barışını bozan, insan hakları ihlallerine yol açan, anti-demokratik hukuksal yapısının, daha fazla gecikmeden değiştirilmesi gerektiğini söylüyoruz.

Yeniden yaratılacak daha güçlü bir TMMOB, ülkenin kalkınması, katılımcı demokrasinin köklü biçimde yerleşmesi, halkın mutluluğu ve refahı, insan haklarının ödünsüz biçimde korunması yolundaki her türlü çabada hükümetin gereksinim duyduğu toplumsal desteğin önemli bir parçası olacaktır

DEMOKRATİKLEŞMEYE ÇAĞRI, YAŞAM HAKKINA SAYGI

25 Ocak 1993 Pazartesi gününün ilk saatlerinde Oda'larda son günlerde benzeri görülmemiş bir hareketlilik yaşanıyordu. Birbiri arkası gelen telefonlarda tepki arayışları dile getiriliyor, ne yapılacağı, ne yapması gerektiği sorgulanıyordu.

Telefondaki sesler, "faili meçhul" cinayetler halkasına bir yenisinin daha eklemesinden duydukları acıyı ve öfkeyi dile getiriyorlardı.

Kısa sürede gerçekleşen görüşmeler sonucunda aynı gün saat 12.30'da Cumhuriyet alanında toplanan binlerce kişi ortak sesle "**Katiller Bulunsun Hesap Sorulsun**" diyordu.

Yine aynı günün akşamı saat 18.30'da İzmir'deki siyasi partilerin, sendikaların, meslek odalarının, yerel yönetimlerin ve diğer sivil toplum örgütlerinin temsilcileri daha yoğun ve daha etkin bir kararlılık gösterisinin oluşturulması için biraraya geliyordu.

Alınan haberler ülkemizin her yerinde böylesi hareketlenmeleri bildiriyordu. Bu hareketlerin temelinde; **Abdi İPEKÇİ, Çetin EMEÇ, Turan DURSUN, Muammer AKSOY, Bahriye ÜÇOK, Musa ANTER** ve nice aydınların katlinden sonra insanlarımızı "**nefretle kınayıp**" yetinme acizliğinin ötesine ulaştıran acı eşiklerini zorlayan bir etkiyi sağlayan **Uğur MUMCU**'nun katli yatıyordu.

Aynı zamanda toplumsal hareketliliğin neden olan bu olumsuz olay, "**faili meçhul**" cinayetlerin sona er-

dirilmesi, ülkemizin demokratikleşme sürecinin ivmelendirilmesi, mevcut devlet yapısındaki mekanizmaların sorgulanarak, ülkemizdeki karanlık odakların yok edilmesini gündeme getirerek ülke bütünlüğü için impuls yaratmıştır.

Bu durum **Uğur MUMCU**'nun yaşamını adadığı böylesi konularda kalemiyle gerçekleştirmeye çalışıklarının devamını oluşturmaktadır. Ancak ülkemizdeki demokratik gelişmenin önünü kesen, siyasi cinayetlerle ülkemizi kaosa sürüklemeye çalışan tüm bu olumsuz gelişmelerin sonuçlandırılması, demokrasiden yana güçlerin aktif ve kararlı bir tavır alması ve süreklilik kazandırmasıyla doğru orantılıdır.

Demokratik işleyiş sonucu oluşan bu doğal toplumsal ivmeleneleme belli bir izlekte süreklilik kazandırılmazsa yeni "faili meçhul" cinayetlerin sorumluluğunu paylaşmak zorunda kalınacağı gerçeği unutulmamalıdır.

Bu görüşlerden hareketle yönetim kurulumuz aynı hafta içinde tam katılımlı üç toplantı yaparak gelişmeleri günü gününe değerlendirmiş ve oluşturulan "**Demokrasi Platformunda**" aktif görev almış ve aşağıdaki kararı tüm üyelerine yazıyla duyurmuştur.

"Ülkemizde demokrasinin yerleşip gelişmesini engellemeye ve çağdaş ülkeler topluluğu içerisinde saygın, onurlu bir yer edinmesini önlemeye yönelik saldırıların durdurulması, toplumda insanlarımızı inanç-

ve düşüncelerinden dolayı birbirlerine düşman ederek ülkemizi yeniden bir kaos ortamına sürüklemek isteyen, özellikle ülkemizdeki karanlık güçlerin emellerine ulaşmaması için tüm demokratik kişi ve kuruluşların güçlerinin birleştirilmesinin zorunlu olduğunun bilinciyle, bölge ve ülke düzeyinde yapılacak tüm etkinliklere üyelerimizi de harekete geçirerek etkin olarak katılmaya, katkı koymaya; bunun için en etkili iletişim olanaklarını kullanmaya" karar verildi.

27 Ocak 1993 Çarşamba günü Ankara'da yapılan cenaze törenine TMMOB'a bağlı diğer odaların üyeleriyle 85'e yakın mühendis ve mimarla katılmıştır.

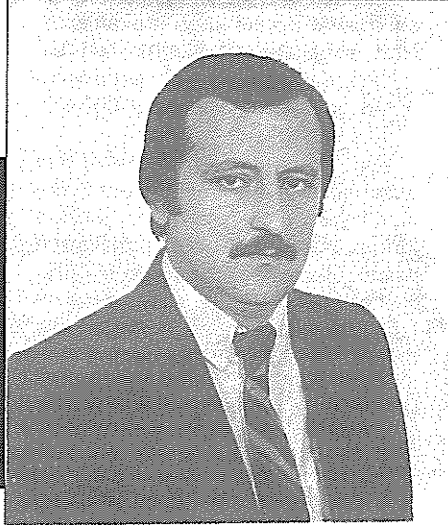
Aynı gün İzmir'de Cumhuriyet Alanı'nda düzenlenen Temsilî Cenaze Törenine yine çok sayıda üyemiz katılmıştır.

Demokrasi platformunun değerlendirme toplantılarında alınan kararlar doğrultusunda düzenlenen etkinlikler, kitlelerin ortak hareketliliğine yapılacak düzenlemeler için örnek bir deneyim olmuştur.

30 Ocak 1993 Cumartesi günü Konak Meydanı'nda başlayıp Cumhuriyet alanında sona eren "**Demokratikleşmeye Çağrı ve Yaşam Hakkında Saygı**" mitingine TMMOB pankartı altında yine çok sayıda üyemiz katılmıştır. 20 bini aşkın kişinin katıldığı mitingte iki bin kişilik TMMOB korteji demokratikleşme istemini dile getirerek bu süreçteki yerini almıştır.

ODAMIZ GENEL SEKRETERİ SUAT SEZAI GÜRÜ'YÜ YİTİRDİK

SUAT SEZAI GÜRÜ
(1954 -)

Odamız Genel Sekreteri **SUAT SEZAI GÜRÜ**'yü 29 Ocak 1993 Cuma Günü Konya Ereğli'ye Temsilcilik seçimlerine görevli giderken geçirdiği elim bir trafik kazası sonucu yitirdik.

1954 doğumlu olan **GÜRÜ**, 1978 yılında ODTÜ Makina Mühendisliği Bölümünden mezun olmuş, 1979'da Afşin-Elbistan Termik Santralında Planlama Mühendisi olarak çalışmıştı.

1980 yılında MMO Genel Merkez Yönetim Kurulu Sekreterliğini yapan **GÜRÜ**, 12 Eylül sonrasında 1981 yılında ASIL ÇELİK'de İmalat Kontrol Mühendisi olarak çalışmış, aynı yıl Boğaziçi Üniversitesi Nükleer Mühendislik Bölümünde Lisans üstü çalışma yapmıştı.

1982'de Sistem Yapı A.Ş.'de Satın Alma Şefi 1983-1991 yılları arasında Yardımcı Muh. Ltd. Şti. Teknik müdürlüğü görevlerinde bulundu. Bekar olan **GÜRÜ** İngilizce ve Almanca biliyordu.

29 Şubat-1 Mart Tarihlerinde yapılan 34. Olağan Oda Genel Kurul seçimlerinde Yönetim Kurulu Üyelğine seçilen **SUAT SEZAI GÜRÜ** o günden bu güne Yönetim Kurulunda Sekreter Üye olarak görev yapıyordu.

11 aylık görev sürecinde alçak gönüllü, özverili, üretken ve kararlı kişiliğiyle örnek bir çalışma sunan arkadaşımız kısa süren çalışma döneminde tüm çalışanların ve

üyelerimizin sevgisini kazanmıştı.

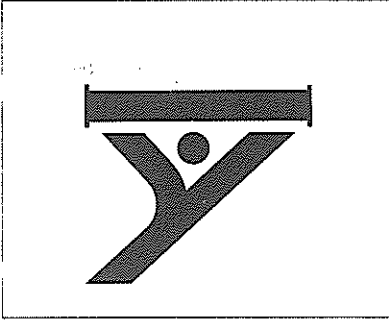
Oniki yıllık bir aradan sonra seçildiği aynı görevde verimli çalışmalarının meyvalarını göreceği bir dönemde böylesi elim bir trafik kazası sonucu yitirmemiz Odamız için büyük bir kayıptır.

30 Ocak 1993'de TMMOB binası önünde Ankara'da yapılan ve 31 Ocak 1993'de Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi binası önünde yapılan törenler sonrasında Karacaahmet Mezarlığında toprağa verdiğimiz arkadaşımızın anısı önünde onu genç yaşta yitirmenin acısıyla saygıyla eğiliyor, meslektaşlarımıza, ailesine ve tüm dostlarına başsağlığı diliyoruz.

Anısını yaşatacağız.....

1. ULUSAL TESİSAT MÜHENDİSLİĞİ KONGRE VE SERGİSİ BİLDİRİLER KİTABINDA YER ALMANIN TAM ZAMANI!...

TMMOB Makina Mühendisleri Odası İzmir Şubesi tarafından 15-17 Nisan 1993 tarihleri arasında Balçova Termal Otel'de düzenlenecek olan 1. Ulusal Tesisat Mühendisliği Kongresi ve Sergisi hazırlık çalışmaları sürdürülmektedir.

Ülkemizde yapılaşma, büyük hacimli ve çok katlı uygulamalarla üçüncü boyutunu kazanmakta ve tesisat mühendisliği giderek daha çağdaş bilgi ve uygulamaları gerektirmektedir. Bu kongre;

Batıda pek çok örneği görülen ancak ülkemize henüz girmemiş veya yeni yeni kullanılmaya başlanmış bilgi ve teknolojinin yaygınlaştırılması, tartışılması temel amacını taşımaktadır.

Kongre aynı zamanda, ülkemizdeki tesisat mühendisliğinin eğitimi, sorunları ve diğer etkileşimlerin tartışılacağı platformları-panelleri de içerecektir.

Kongrenin ilgi alanında uzmanlaşmış, örnek uygulamalar gerçekleştirilmiş, çağdaş bilgi ve deneyime sahip değerli mühendisler ve bilim adamları Tesisat Mühendisliği konularında bildiri sunacaklar. Bu bil-

diriler Kongre Bildiriler Kitabı içinde yer alacaktır. Böylece kongrede aktarılan bilgilerin tesisat alanında çalışan mühendislerimize iletilmesi imkanı doğacaktır.

Kongre Bildiriler Kitabı 1000 adet basılacaktır. Yaklaşık olarak 900 sayfa olacağı düşünülen bu kaynak kitapta, bildirilerden sonra, firmaların tanıtımını içeren reklam sayfaları yer alacaktır. Böylece teorik ve uygulamaya ve bilgilerini içeren bildirilerin yanında, mühendislerimizin, tesisat ve ilgili malzeme ve hizmet üreten firmaları da tanınması, gerektiğinde başvurabileceği bir ticari ve endüstriyel bilgi bankasına ulaşması mümkün olacaktır.

REKLAM KOŞULLARI

✓ 1000 adet yayınlanacak olan Bildiriler Kitabı 20x28 cm. boyutundadır. Kapak 240 gr/m² American Bristol, iç sayfalar ise 80 gr/m² 1. hamur kağıda basılacaktır.

✓ Reklam filmi veya sayfası 18.5 x 26 cm. boyutundadır.

✓ Siyah-beyaz veya trikromi reklam sayfaları için kuruluşların basıma hazır film göndermeleri gerekmektedir.

✓ Siyah-beyaz basılmasını isteyen ancak film göndermeyen ku-

ruluşlar, aydınlar veya beyaz zeminli bir kağıda çini mürekkep ile çizilmiş reklam sayfası gönderebilirler.

◆ Reklamlarının trikromi basılmasını isteyen kuruluşlar, film yerine slayt, fotoğraf veya daha önce basılmış bir reklam sayfasını gönderebilirler

◆ Her iki durumda da film ve renk süzümü bedelleri kuruluştan ayrıca talep edilecektir.

✓ Reklam vermek isteyen kuruluşlar 1 Mart 1993 tarihine kadar Başvuru Formunu ve ilgili dokümanı Oda'ya ulaştırarak ve reklam bedelini TMMOB Makina Mühendisleri Odası'nın Vakıfbank Gümrük/ İzmir Şb. 2000823 No.lu hesabına ödeyeceklerdir (Reklam Bedellerine KDV eklenecektir).

Bildiriler kitabında yer almak isteyen firmalar için; Başvurulacak kişiler;

**Melih YALÇIN,
Alev ÇAMSARI**

Başvuru Adresi:

TMMOB Makina Mühendisleri Odası İzmir Şubesi

**Ali Çetinkaya Bulvarı No: 12/1
Alsancak-İzmir**

**Tel: 9 (51) 21 74 68- 22 08 11-
63 41 98 Fax: 9 (51) 22 60 39**

REKLAM BEDELLERİ

	SIYAH-BEYAZ	TRİKROMİ
ARKA DIŞ KAPAK	12.000.000.-
ARKA İÇ KAPAK	8.000.000.-
İÇ SAYFA	2.500.000.-	4.000.000.-
1/2 SAYFA	1.500.000.-	2.500.000.-

ÖLÇÜM SİSTEMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yrd. Doç. Dr. Ali ŞEN
MMO İzmir Şubesi
Kalite Danışma Merkezi
Teknik Danışmanı

Bir kalite karakteristiğinin elde edilen değerinde iki tür varyasyon kaynağı mevcuttur. Bunlar;

- Karakteristiğin varsasyonu
- Ölçüm varyasyonudur.

Bu nedenle, ölçüm yapan cihazların doğrulukları ve tekrar ölçme yetenekleri ile kullanımından doğan varyasyonların bilinmemesi proses üzerinde yürütülen çalışmalarını geçersiz kılar. Ölçüm cihazlarının gerekli kalibrasyonları ve ayarlamaları yapılmadan, neden oldukları varyasyon tesbit edilmeden yapılan ölçümlerde sistematik hata ve sapmaların olmadığını söylemek oldukça güçtür.

Periyodik varyasyonlar, ölçüm

cihazlarının ayarlarının, hasasiyetlerinin ve hatta kendilerinin bozulmasından kaynaklanabilir.

Diğer bir tür varyasyon ise, doğal varyasyon olarak isimlendirilen, ölçüm cihazlarının kendi hassasiyetine bağlı olarak ve onun farklı operatörlerce ancak uygun da olsa kullanımından kaynaklanan varyasyondur. Bunlar tekrarlanabilir ve tekrar üretilebilirlik özellikleri olarak bilinmektedir.

Ölçüm cihazlarına ilişkin yukarıdaki türde olan varyasyonları açıklamaya geçmeden önce ölçüm cihazlarının tanımlı hassasiyetlerinin spesifikasyon toleransının 1/10'ni hasas olarak ölçmeye yeterli olması zorunluluğunu hatırlatmak yerinde olacaktır.

ÖLÇÜM VARYASYONLARI

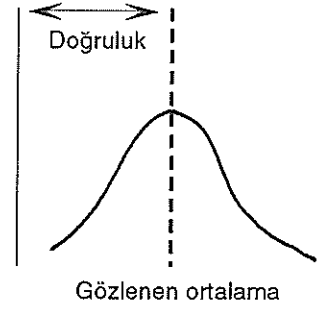
Aşağıdaki tanımlamalar, ölçüm

sistemi ile ilgili varyasyon ya da hata türlerini tanımlamaya yöneliktir.

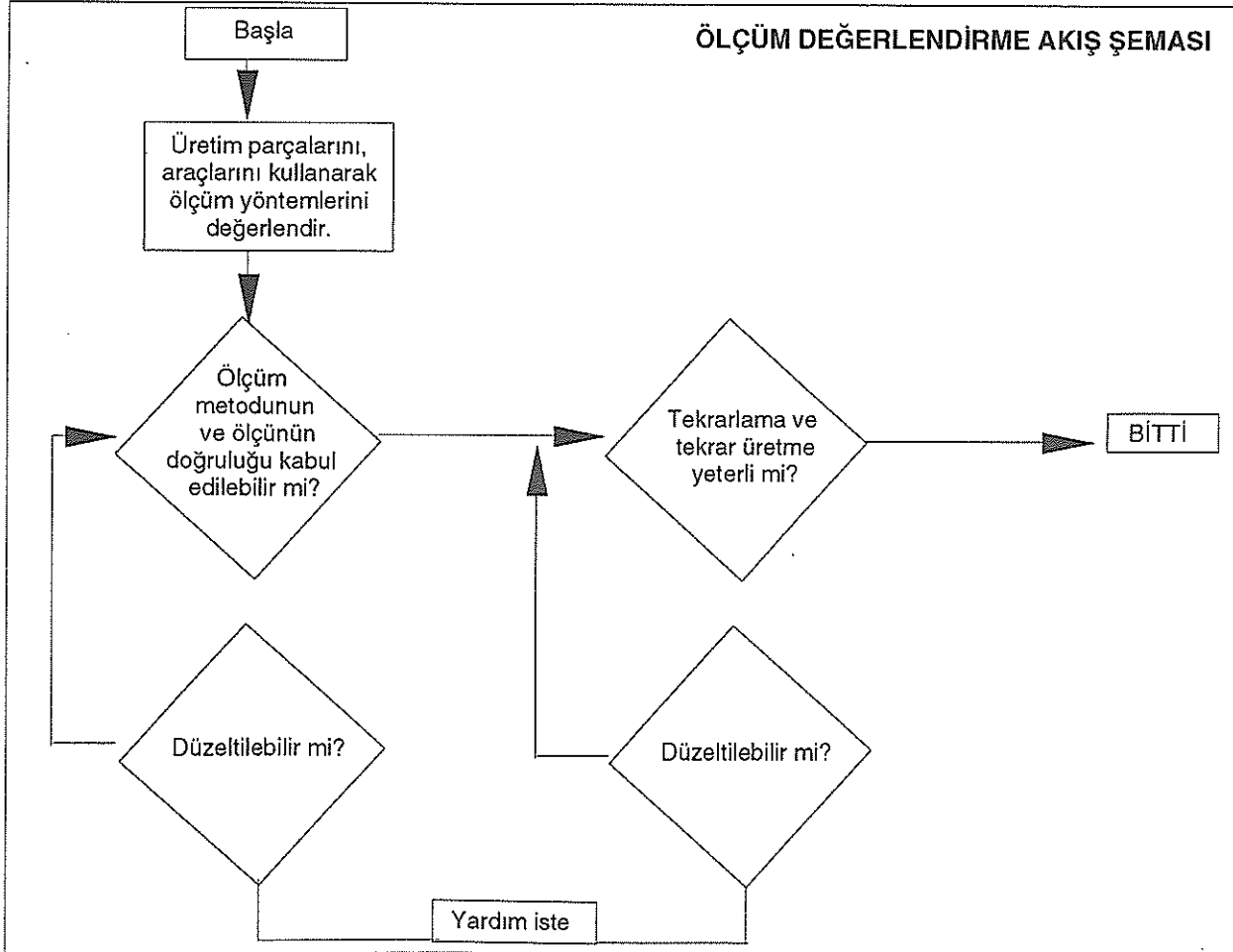
ÖLÇÜMÜN DOĞRULUĞU

Ölçümün doğruluğu, gözlenen ölçüm ortalaması ile gerçek ortalama arasındaki farktır. Gerçek ortalama tespit etmek için kullanılan ölçüm cihazından çok daha hassas, kalibrasyonu yapılmış ikinci bir ölçüm cihazı kullanmak gereklidir.

Gerçek ortalama

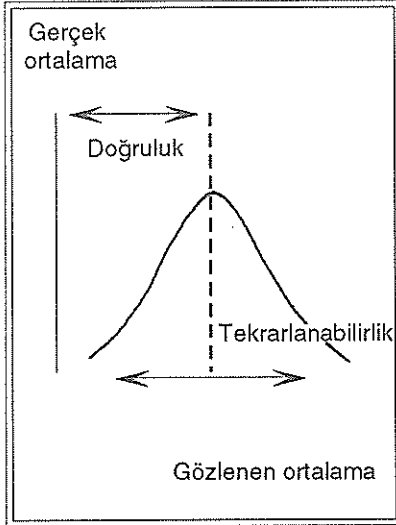

ÖLÇÜM DEĞERLENDİRME AKIŞ ŞEMASI

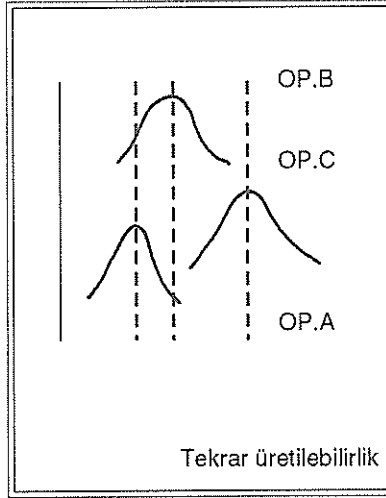
ÖLÇÜMÜN TEKRARLANABİLİRLİĞİ:

Ölçümün tekekrarlanabilirliği aynı operatörün, aynı parçalar üzerinde aynı karakteristikleri, aynı ölçüm cihazı ile tekrar okuyabilmesi ile ilgili varyasyondur.

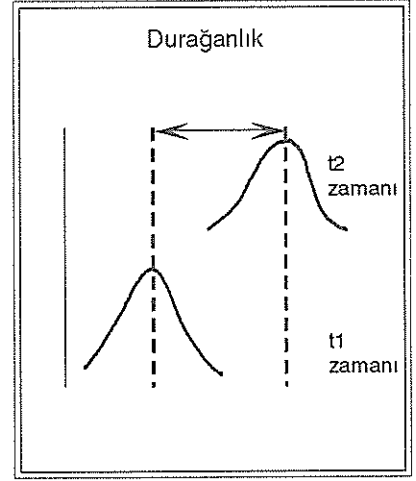
ÖLÇÜMÜN TEKRAR ÜRETİLEBİRLİĞİ:

Ölçümün tekrar üretilebilirliği farklı operatörler tarafından aynı parçaların, aynı karakteristiklerini ve aynı ölçüm cihazlarını kullanarak elde ettikleri ortalamalar arasındaki varyasyon olarak tanımlayabiliriz.

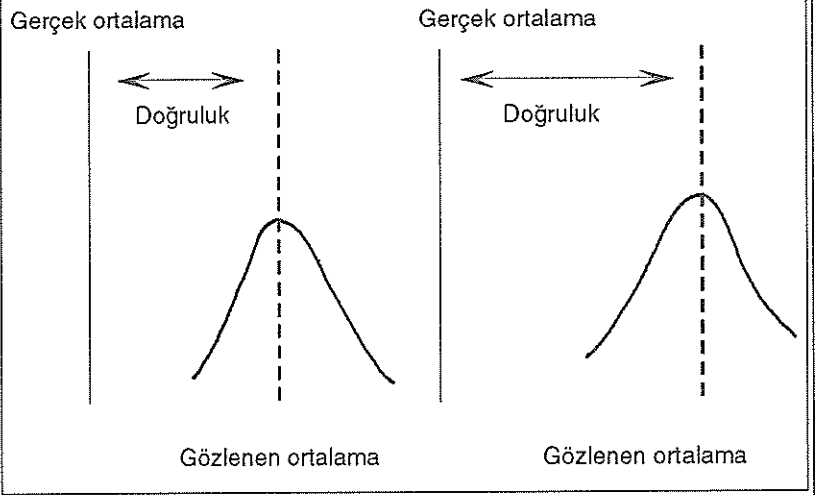
ÖLÇÜMÜN DURAĞANLIĞI:

Ölçümün durağanlığı aynı ölçümün farklı iki ölçüm setinden (örneğin başlangıcı sondan) elde edilen ortalamaları arasındaki varyasyonu tanımlar. Böylece zaman faktörünün etkisi dikkate alınmış olur.

ÖLÇÜMÜN DOĞRUSALLIĞI:

Ölçümün doğrusalığı belirlenen işlem aralığında gerçekleşen ölçüm doğrulukları arasındaki farktır.

BİLGİLENDİRME TOPLANTISI

ÜRETİM PLANLAMA VE KONTROL SİSTEMİ

STRATEGE Bilgisayar
Yapımının Tanıtımı

Stratege, salt MRPII'nin ötesinde ve üretim ile diğer işletme fonksiyonlarının (örneğin finansman, mühendislik ve ofis otomasyonu gibi) bütünleştiği yeni nesil üretim planlama ve kontrol sistemidir.

Stratege aynı zamanda sektör standartlarıyla geliştirilmiş bir sistem olup, Unix tabanlı sistemlerde ve BULL DPX ailesinde çalışabilmektedir.

Yazılım, üretim tarzına yönelik, istenen tercihe bağlı bir seri uygulama modüllerinden oluşmaktadır. Bu modüller değişik kullanıcıların istekleri doğrultusunda adapte edilebilmekte olup, mevcut ve ileride olabilecek tüm gereksinimleri karşılayacak bir yapıdadır.

Paket her tür üretim yöntemine kolaylıkla adapte edilebildiği gibi, 4 kullanıcı sistemden 200 kullanıcıya sisteme ek hizmet verebilmekte olup, uzaktan iletişimli sistem destek hizmetine de istendiğinde açılabilir.

Sunan ELTEK A.Ş.

Tarih: 10 Mart 1993

Saat: 15.00 - 18.00

Yer: MMO İzmir Şubesi Eğitim Merkezi

NOT: Katılım ücretsizdir. Katılmak isteyenlerin 9 Mart 1993 Salı günü saat 18.00'e kadar Niyazi Oğuz'a başvurmaları gerekmektedir. Tel: 22 57 56

ENFLASYON ORTAMINDA ENDÜSTRİ MÜHENDİSLİĞİ

HALİL ŞIRVAN

**Endüstri Mühendisi
D.E.Ü. End. Müh. Böl.
Araştırma Görevlisi**

Enflasyon, fiyatlar genel düzeyinde sürekli ve birbirini izleyen artışlardır. Temel nedeni ülke içindeki toplam talep ile toplam arz arasındaki farktır.

Enflasyonun en önemli etkilerinden biri üretken yatırımlar yerine spekülasyon faaliyetlerine yönelmeyi körüklemesidir. Bunun sonucu olarak üretim maliyetleri yükselir, firmanın daha önce yaptığı faaliyetlerin daha fazla kaynak gereksinimine neden olur. Sorun genel üretimi üretkenlikle artışıyla destekleyip yükselmekle çözümlenebilir.

Genel olarak büyük ölçekte sabit sermaye yatırımlarına sahip olan büyük sanayi işletmeleri sabit yatırımları az olanlara göre enflasyondan daha çok etkilenirler. Bunun nedeni sabitlerin fiyat artışlarını yakından izleyememesidir.

Enflasyonun yarattığı belirsizlik ortamı yatırım riskini artırır. Bu da uzun dönemde yatırımların daralmasına yol açar.

Bu belirsizliğin sonucu olarak yatırım hesaplarında yapılan hatalar fişibül olmayan yatırım alanlarına girilmesine neden olabilir.

Enflasyon ortamında likit kıymetleri stoğa yatırmak karlı olacaktır. Fiyat artışlarındaki belirsizlikler, stok kalemlerinin istenildiği an istenen miktarda sağlanması olanağının güçleşmesi, firmaların stok düzeylerinin şişirmelerine ve güvenlik stoklarını arttırmalarına, bunun sonucu olarak daha fazla envanter tutma maliyetlerine katılmalarına neden olur.

Enflasyon gerçeğe yakın, güvenilir tahmin yapmayı güçleştirir. Böyle bir durumda planlama yapmak zorlaşır. Planların artan belirsizliği elemine edecek şekilde esnekleştirme gereğini ortaya koyar.

Endüstri mühendisliğinin temel faaliyet alanı, mal ve hizmet üretimi-

nin üretkenliğinin artırılması konusu etrafında gelişir. İş etüdüleri anabilim dalı altında incelenen Metot Mühendisliği faaliyetleri yoluyla bulunan yeni üretim metotları sayesinde mevcut üretim akışı hızlanır. İmalat faaliyetleri düşürülür ve üretim hızlandırılır. Bu da daha az çabayla genel üretime daha çok katkıda bulunma anlamına gelir. Endüstri Mühendisi Üretim Planlama ve Envanter Kontrolü yoluyla yüksek enflasyonun yarattığı belirsizliği geliştirilen talep tahmini yöntemleriyle ortadan kaldırmaya çalışır.

Planlama yöntemleriyle, Enflasyon dönemlerinde sermayenin önemli bir kısmını stoğa (spekülasyon verimsiz bir faaliyet) yatıran işletmeler için optimum envanter tutma politikaları geliştirilerek maliyet tasarrufu sağlanır. Bu yolla ortaya çıkan fonun daha karlı yerlere transfer edilmesini gerçekleştirir.

Ayrıca planlı bir üretim sayesinde maliyet kontrol altına alınır. Böylece enflasyonda etkisiyle git-tikçe büyüyen girdiler kontrol altına alınabilir. İşletme üzerindeki yıkıcı enflasyonist baskı hafifletilir. En önemli işletme içinde departmanlar arasındaki koordinasyonu sağlayarak, ani ve sert etkilerinin gözlemlendiği enflasyonist ortamda, şirketin değişen şartlara daha çabuk ve etkin reaksiyon göstermesine destek olur.

ISO 9000 SEMİNERİ'NE İLGİ ARTARAK SÜRÜYOR

Şube Kalite Danışma Merkezimizce Aralık ve Ocak ayında düzenlenen ISO 9000 semineri'ne, bölgemiz sanayi kuruluşlarından EGE FREN, TARIŞ İPLİK, BMC, BMS, EFE ENDÜSTRİ, DİRİNLER, İNCİ AKÜ, JANTAŞ, ÇİMENTAŞ, GAZ BETON, MEN UNION CONTAINERS, LUCAS DİZEL, ORJİNAL FİLTİR, HABAŞ, CEVHER MEKİNA, BİSANLAR, CP YEM, SIMPLOT BEŞİKÇİOĞLU, SELKASAN firmalarından çeşitli programlara 32'si üyemiz 94 kişi katılmıştır.

1 Ağustos 1992 tarihinde çalışmalarına başlayan Merkezimizin bu iki programına gösterilen ilgi, Şube Yönetim Kurulumuzun yeni çalışma döneminde yeni açılımlar çerçevesinde ileriye dönük atılan bu adımların sanayimiz ve meslektaşlarımız açısından yerini bulması haklı bir sevinç yaratmıştır.

Bu iki seminer programına katılanlarla yapılan anketin değerlendirilmesi sonucunda seminerimiz organizasyon ve zaman yönünden yüzde 75 oranında uygun bulunmuştur. Uygulama yönün-

den katılanların yüzde 68 oranda yeterli bulunmasına karşın yüzde 25'i fazla teorik bulunmuştur. Ayrıca yüzde 23'ü seminerden beklentisini tam olarak aldığını, yüzde 66'sı beklentilerinin yeterli düzeyde karşılanabildiğini, yüzde 11 oranında ise seminerin beklenen düzeyin altında kaldığını belirtmiştir. Seminer Yöneticisinin

anlatımını katılanların yüzde 64'ü çok iyi, yüzde 33'ü iyi bulmuştur. Bu değerlendirmeler ışığında, Odamızın amacına uygun olarak bu çalışmayı gerçekleştirdiği gözlenmektedir. Seminer 3. programın yayınlanmadan, kontenjanın dolmuş olması bunun için iyi bir kanıt olmuştur.

TMMOB YASASI ÜZERİNE

İsmail KULAKSIZOĞLU
Jeolojik Yük. Mühendisi

TMMOB'nin 6235 sayılı Kuruluş Yasasında, 12 Eylül 1980'den sonra o günün Hükümetince peşpeşe çıkarılan 66 ve 85 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerle yapılan köklü değişikliklerin yasalasması süreci halen işleme devam ediyor.

Söz konusu KHK'lerin, birliğin görüşleri doğrultusunda değişikliklere uğramasına yönelik, TMMOB 30. Dönem Yönetim Kurulun'ca başlatılan ve üye tabanının görüşlerinin alınmasını amaçlayan çalışmalar, 31. Dönem Yönetim Kurulunca da sürdürülmüş, yasanın tümüne ilişkin bir YASA TASARISI hazırlanmış ve Birlik Genel Kuruluna görüşülmek üzere getirilmesine karşın, Yasa hazırlama çalışmalarının sonuçlandırılması TMMOB'nin yeni çalışma döneminin öncelikli ve önemli görevleri arasında yerini almıştır.

Burada, başlangıçta TMMOB yasasının 66 ve 85 sayılı KHK'lerle değiştirilen maddelerini kapsayan çalışmanın, TBMM'nin ilgili Komisyonu ile yapılan görüşmeler sonucu, TMMOB YASASININ TÜMÜNÜ KAPSAMASI'nın sağlandığını belirtmekte yarar vardır.

Bu durum günün koşullarına uygun değişikliklerin, birlik Yasasının sınırlı sayıdaki maddelerine değil, yasanın bütününe yansıtılması olanağı vermesi açısından önemsenmelidir.

TMMOB Yasasının tümüne ilişkin değişikliklerin neler olması gerektiğini belirtmeden önce, Birliğin 6235 sayılı Kuruluş Yasasının benimsendiği İLKE ve YAKLAŞIMLARIN değerlendirilmesi gerekecektir. Böyle bir değerlendirme, yasa bu kadar yapılmış tüm değişikliklerin iyice algılanmasına ve yasanın eksikliklerinin görülerek, gerekli yeni düzenlemelerin belirlenmesine çok önemli katkılar sağlayacaktır.

TMMOB'NİN 6235 SAYILI KURULUŞ YASASI

Birliğin 1954 yılında çıkarılmış 6235 sayılı kuruluş yasasının benimsediği en

temel ilke ve yaklaşımlar kanımca şöyle sıralanabilir.

- Birliğin 'AMME HİZMETLERİNE YARARLI BİR KURULUŞ' olarak görülmesi...

-AMMENİN ve MEMLEKETİN YARARINA FAALİYETTE TMMOB'nin görevlerinden sayarak, BİRLİĞİN İLGİLİ ve FAALİYET ALANINI, MESLEKİ KAPSAMLA SINIRLAMAMIŞ olması...

Aslında bu iki çok önemli maddeyi birarada, bir bütünlük içinde değerlendirmek gereklidir. Çünkü bu iki hükmün, birbirile olan bağlantısı, birinin diğerini varetmesi şeklinde kendini göstermektedir. Başka bir deyişle, TMMOB'ni AMME HİZMETLERİNE YARARLI BİR TEŞEK-KÜL OLARAK KABUL EDEN YASA, BU TEMEL KABULÜNE DAYANARAK, BİRLİĞE amme ve Memleket menfaatleri bakımından SADECE gerekli gördüğü TEŞEBBÜSLERDE değil, daha ileri geçerek, FAALİYETLERDE de bulunmayı GÖREV olarak veriyor.

Günümüzde ancak BAKANLAR KURULU KARARIYLA kazanılan AMME HİZMETLERİNE YARARLI KURULUŞ OLMA NİTE-LİĞİ, YASAYLA BELİRLENMEMİŞ olsaydı, söz konusu edilen bu önemli görevin TMMOB yasasında yer alması olası olur muydu?.. Bu sorunun en doğru yanıtı hiç kuşkusuz Hukukçularımızdan gelecektir. Ancak bunun yanıtı 66 ve 85 sayılı KHK'lerle. HER İKİ HÜKÜM BİR DEN BİRLİK YASASINDAN ÇIKARILARAK verilirken, "Kamu Kurumu Niteliği" yeni bir TANIM olarak yasaya geçirilmiştir. Ancak TMMOB' nin kazandığı bu yeni nitelik, Birliğin en önemli görevi olarak görülmesi gereken AMME VE ÜLKENİN MENFAATLARI doğrultusunda bütün TEŞEBBÜS ve FAALİYETLER de bulunma hakkının, TMMOB'nin kuruluş yasasından çıkarılmasını engellemeye yetmemiştir. YETMEZDİ DE ÇÜNKÜ, Kamu Kurumu Niteliği, Amme hizmetlerine yararlı olma niteliğine göre çok daha DAR KAPSAMLI,

BİRLİĞİN FAALİYET ALANLARINI DARTTIRMAYI amaçlayan bir düzenlemenin İFADESİ olarak görülmüştür.

-BİRLİĞİN TÜM ORGANLARININ OLUŞTURULMASININ, SEÇİMLİ DEMOKRATİK MEKANİZMALARA BAĞLANMIŞ OLMASI...

TMMOB'nin, kendi yetkili organlarının insiyatifi dışında belirlenen, atamayla gelen hiçbir organı yoktur. Birliğin içişleyişinin, örgüt dışı müdahalelere kapalı olduğunu, bunun da yasanın kendi ayakları üzerinde durabilen ve kendi kendine yetebilen, bu yönüyle kendi kaynaklarını yine kendi yaratan bir kuruluş öngördüğünü ileri sürmek yanlış bir değerlendirme olmaz kanısını taşıyorum.

- MÜHENDİS ve MİMARLARIN KENDİ FAALİYET ALANLARINI YİNE KENDİLERİNİN DENETLEYEBİLECEĞİ ESASINI BENİM-SEMİŞ OLMASI...

Yasa Birliğin ilgili ihtisas Oda'lariyla Mühendislik ve Mimarlık alanlarındaki düzenlemelere, Yabancı uyruklu Mühendis ve Mimarların Ülkede çalışma durumlarında dahil olmak üzere, etkin katılım yolunu ve MESLEĞİN VE MESLEKTAŞLARININ SORUNLARININ ÇÖZÜMLENMESİ ve MESLEKİ FAALİYETLERİN DİSİPLİNE EDİLEBİLMESİ bakımlarından DENETİM HAKLARINI açık tutuyor.

Ancak bu konularda günümüzde yaşanan kimi önemli sıkıntı ve tıkanıklıkların yeni yasal düzenlemelerle aşılması gerekiyor.

-YASANIN, Asker-Sivil ve Kamu-Özel sektör çalışanı ayrımı yapmaksızın TÜRKİYE DE MESLEKLERİNİ İCRA EDEN TÜM MÜHENDİS-MİMARLARI KAPSAMI VE ZORUNLU ÜYELİK ŞARTINI GETİRMESİ...

Bu yönüyle 6235 sayılı yasa, Birliğin ÜYE TABANINI-KİTLESİNİ olabirliğinince geniş tutmuş, Kesimi ve Statüsü ne olursa olsun hiç bir Mühendis-Mimarı dışlamamış, Birliğin kitlesiyle olan bağlarını güçlü kılmayı gözetten bir anlayışı benimseyerek, zorunlu üyelik şartını getirmişti.

-BİRLİK ORGANLARINDA, Demokratiklik ilkesini gözetten bir anlayış temelinde MESLEKİ TEMSİLİYET ESASINI GETİRMESİ...

Yasa, Mühendislik mesleği disiplinlerinden her birinin mensuplarının, bir ODA ÇATISI ALTINDA toplanmasını, Birliğe görev olarak verirken, HER ODA-NIN BİRLİK YÖNETİM KURULUNDA BİR ÜYE İLE TEMSİL EDİLMESİNİ öngörüyor. Bu düzenlemeyle, ODALAŞMIŞ her meslek disiplinin Birlik Yönetim Kurulunda Temsili olanak kazanırken, BİRLİK GENEL KURULLARINA katılımında ise üye sayısının gözetilerek, üye sayısı fazla olan ODA'ların Genel Kurul'a daha fazla delegeyle katılmaları amaçlanmıştır.

Burada, üye sayısı fazla olan ODALARIN, ÜYE SAYILARI ORANINDA BİRLİK YÖNETİM ve GENEL KURULLARINDA

temsil edilmedikleri bu nedenle **TEM-SİLİYETİN DEMOKRATİK OLMADIĞI** yolundaki görüşlerin, günümüzde de tartışma konusu olmaya devam ettiği bilinmektedir.

-YERELLEŞMEYE AÇIK OLMASI...

Yasa, TMMOB ve bağlı organlarının, **YEREL VE YATAY ÖRGÜTLENMELERE GİDİLMESİ SURETİYLE**, büyük önem taşıyan **ÖRGÜT İÇİ DEMOKRASİNİN, YETKİ ve SORUMLULUKLARININ YERLEŞTİRİLMESİNİN, ÖRGÜTSEL YAPININ UÇ NOKTALARINDA YAYILMASININ ÖNÜNE HİÇ BİR ENGEL KOYMAMAKTADIR.** Bu yönüyle yasa, **DEMOKRATİK MERKEZİ BİR YÖNETİM ANLAYIŞININ, YERİNDEN YÖNETİM ANLAYIŞIYLA BİR-BİRİNİ TAMAMLAYAN BİR YAKLAŞIM TEMELİNDE BERİMSENEREK, UYGULANMASINI ÖNGÖRÜYOR...**

- TMMOB'Nİ ÜLKENİN "BİLİM VE TEKNİK ŞURA"SI OLARAK GÖRMESİ...

Birliğin Kuruluş yasasının hazırladığı 1950'li yılların ilk yarısında, Ülkenin gereksindiği Mühendislik-Mimarlık alanlarındaki hizmetlerin, en verimli biçimde Ülke kalkınmasına katılması, Ülkeye yabancı sermayeyle birlikte yeni yeni girmeye başlayan **DIŞKAYNAKLI MÜHENDİSLİK-MİMARLIK** hizmetlerinin de sağlıklı bir şekilde denetlenebilmesi işlerine yönelik **TEMEL POLİTİKALARIN BELİRLENEBİLMESİ VE YÖNLENDİRİLEBİLMESİNİN BİR ŞURA ARACILIĞI İLE GERÇEKLEŞTİRİLECEĞİ ÖNGÖRÜLMÜŞTÜR.**

Yasanın gerekçesinde de açıkça belirtilen **"Bilim ve Teknik Şura"** gereksinmesinin, TMMOB tarafından kolayca karşılanabileceği düşünülmüştür.

6235 sayılı TMMOB kuruluş Yasasının, 1954 yılındaki koşullar ışığında temel ilke ve anlayışını, bu ilke ve anlayışlara göre somutlanan önemli yasa maddelerini kısa açıklamalarla belirtmeye çalıştık.

Bu bölümde ise, Birliğin kuruluş yasası olan 6235 sayılı yasanın açıklanan temel **İLKE ve ANLAYIŞININ**, yasada yapılan değişiklikleriyle açıklamaya çalışalım.

TMMOB Yasasında ilk değişiklikler 1959 yılında 7303 sayılı yasayla yapılmıştır.

7303 SAYILI YASAYLA GELEN DEĞİŞİKLİKLER

Birlik Yasasında 7303 sayılı yasayla yapılan değişikliklerden dört adedi kanımca önemlidir.

1. Yasanın 1. maddesinde **"bütün asker ve sivil mühendisler"** belirlemesinden **"bütün"** sözcüğü çıkarılmaktadır.

Burada **"bütün"** sözcüğünün çıkarılmasıyla, bazı asker mühendislerin **ZORUNLU ÜYELİK ŞARTI** dışına alınmasının yolu açılmış, böylece Birliğin, asker-sivil ayrımı yapmaksızın bütün Mühendis ve Mimarlardan oluşan **KİTLE TABANINI DARALTMAYA** yönelik ilk adım, (devamı 12 Eylül sonrasında gelmek üzere) atılmış oldu.

miş oldu.

2. İkinci önemli değişiklik, BİRLİK GENEL SEKRETERLİĞİNİN, BİRLİĞİN YÖNETİM ORGANLARI DIŞINA ALINMASIDIR.

Bu düzenlemeyle, Birlik Genel Sekreterinin, Genel Kurul'ca seçimi yerine birlik Yönetim Kurulu tarafından atanması, buna uygun olarak da, Genel sekreterin Birlik Yönetim Kurulu doğal üyeliğine son verilerek, kararlara oyuyla katılması hakkının da iptal edilmesi esasları benimsenmiş olmaktadır.

Bu değişiklikte Birlik Genel Sekreterliğinin, Birlik Yönetim Kurulu'na karşı konumu zayıflatılmış, Genel Sekreterin Birlik Yönetim Kurulu'nun iradesine bağlılığı amaçlanmış, Genel Sekreterlik'le, Birlik Yönetim Kurulu arasında **UYUM SAĞLANMASI GEREĞİ** ifade edilmiştir.

3. Üçüncü önemli değişiklik, BİRLİK GENEL KURULUNA, ODALARIN KATILACAKLARI DELEGE SAYISINA ÜST SINIR GETİRİLEREK, delege sayısının bir Oda için en fazla 100 kişi olabileceğinin hükme bağlanmış olmasıdır.

Bu düzenlemeyle, Odaların üye sayıları ile bağlantılı bir şekilde Birlik Genel Kurulu'na katılmaları öngörülürken, Birlik Genel Kurulunun, üye sayısı fazla Odaların egemenliğine geçmesinin sakıncalarının giderilmesi amaçlanmıştır.

4. Önemenebilecek dördüncü değişiklik, Yasanın 21. Maddesinde ilk kez ŞUBELERLE İLGİLİ DÜZENLEMELERE YER VERİLMİŞ, böylece YERELLEŞME GEREKSİNİMİNİN YASADA İFADESİNİ bulması sağlanmış olmaktadır.

Kolayca anlaşılacağı gibi, TMMOB Kuruluş Yasasında, 7303 sayılı Yasayla getirilen değişikliklerin, Birliğin yapısını olumsuz etkileyebilecek, Yasanın demokratik kurgusunu kökten bozacak, Birliğin faaliyet alanlarını daraltarak, birliği etkisizleştirmeyi amaçlayacak türden değişiklikler olmadıkları açıktır.

Ancak, 12 Eylül 1980 sonrası 66 ve 85 sayılı KHK'lerle Birlik Yasasına sokulan **DEĞİŞİKLİKLER İÇİN AYNI ŞEYİ SÖYLEMEK HİÇ KUŞKU YOK KI OLASI DEĞİLDİR.**

66 ve 85 SAYILI KHK'LERLE GETİRİLEN DEĞİŞİKLİKLER

TMMOB'nin 6235 (7303) sayılı Kuruluş Yasasında, 66 ve 85 sayılı KHK'lerle gelen tüm değişikliklerin temel mantığını yakalamak çok önemlidir.

Getirilen düzenlemelerle varılmak istenen hedefler, bu mantığı en temel niteliklerinin ipuçlarını vermektedirler.

Hiç kuşkusuz en temelde yatan olgu, 1982 Anayasasının tümüne egemen kılınan **DEMOKRASİ ANLAYIŞI** ve bu demokrasi anlayışının, **TOPLUMSAL ÖRGÜTLENMELERE**, dolayısıyla **MESLEK KURULUŞLARINA NASIL BAKTIĞI** ya da nasıl meslek Kuruluşları görmek **İSTEĞİ**'dir.

BU İSTEĞE UYGUN DÜŞECEK DÜ-

ZENLEMELERİN, TMMOB Yasasına nasıl yansıtıldığını somutlaştıralım.

Öncelikle, 1982 Anayasasının 135. maddesinde, Kamu Kurumu niteliğindeki meslek Kuruluşlarına getirilen tüm yasakların, TMMOB yasasına aynı ayrıntıda aktarıldığını belirtmek gerekmektedir.

Anayasadan gelen tüm anti demokratik düzenleme ve **SIYASAL YAŞAMA KATILIM YASAKLARINA**, yasada yapılan benzer içerikli değişiklikler eklenmiştir.

TMMOB Yasasının değiştirilen toplam 13 maddesinin 1,2 ve 33. maddeler;

- Yasanın 1. maddesinden **'Asker ve Sivil'** sözcükleri çıkarılarak, Birliğin **ÜYE TABANI DARALTILMIŞTIR.**

- Yine 1. maddedeki, **'AMME HİZMETLERİNE YARAR BİR TEŞEKKÜL'** belirlenmesi yerini **'Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kurulu'** tanımına bırakılmıştır.

- 1. Maddedeki temel değişikliğin gereği olarak, yasanın 2. maddesinden, **"Ammenin ve Memleketin menfaatleri bakımından gerekli gördüğü bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak hakkı"** çıkarılmıştır.

- Yasanın 33. maddesine eklenen düzenlemeyle, kamuda görevli Mühendis, mimar ve planlarcı, **İLGİLİ İHTİSAS ODASINA ÜYE OLMALARI ZORUNLU LUĞU KALDIRILARAK**, üyelik isteğine bağlı (**İHTİYARI**) kılınmıştır. Ayrıca, yasanın ek geçici 3. maddesiyle, TMMOB, ilgili Bakanlık olarak belirlenen Bayındırlık ve İskan Bakanlığının **İDARİ ve MALİ** denetimine sokularak, adı geçen Bakanlığın **VESAYETİ** altına alınmak istenmiştir.

- Yasanın 4. maddesinde yapılan bir değişiklik, TMMOB Genel Kurulu'n katılacak delegeler için **MESLEKTE ON YIL KIDEMLİ OLMA** koşulu getirilerek, Genel Kurullara **KATILMA VE OY KULLANMASI ZORUNLU KILINMIŞTIR.**

Tüm bu düzenlemelere 1982 Anayasasının yasaklarını da eklersek, **NASIL MESLEK KURULUŞLARI** görülmek istediği kolayca anlaşılır.

Öncelikle **MESLEK KURULUŞLARINI:**

◆ **İLGİLİ VE FALİYET ALANLARI DARALTILARAK, MESLEKİ KAPSAMA HAPSETMEK.**

◆ **ÜYE TABANIYLA OLAN BAĞLANTILARINI ZAYIFLATARAK, HATTA KESEREK GÜCSÜZLEŞTİRMEK.**

◆ **AMAÇ DIŞI FAALİYET SUÇLAMALARINA AÇIK BİR YASAL KOŞUNDA TUTMAK VE ETİKETSİZLEŞTİRMEK...**

◆ **SIYASAL YAŞAMA VE KARAR ALMA SÜREÇLERİNE KATILIM YOLLARINI KAPATARAK DEMOKRATİK BASKI GRUPLARI OLMA GÜÇLERİNİ ZAYIFLATMAK...**

Hiç kuşkusuz, Anayasal ve yasal düzenlemelerin temel hedefleriydi. Hesap kuruluşları, göstermelik bir demokrasinin, göstermelik ama ele karşı demokratik kurumları, toplumsal örgütleri olmalıydı.

Ancak bu senaryonun pratiğe yansması, umulduğu gibi olmamış. Meslek Kuruluşları, Meslek ve Meslekdaş sorunları yanısıra, ilgi alanlarındaki tüm ülke sorunları konusunda çalışmalar yaparak, politikalar belirlenmesi ve görüşlerin kamuoyuna aktarılması görevlerini yerine getirmeye devam etmişlerdir.

Bugün gelinen noktada, Meslek Kuruluşlarının, toplumsal demokratik baskı yapıları olarak, çok daha güçlü ve ETKİLİ olabilmeleri için önemli yasal düzenlemelere gidilmesinde gereklilik bulunmaktadır. Yasanın tümü üzerinde yapılacak değerlendirmelerin ve belirlenecek değişikliklerin, yeni düzenlemelerin bu açıdan önemi büyüktür.

TMMOB YASASI NASIL OLMALIDIR?

Bu konuda sağlıklı bir değerlendirme yapılabilmesinin kanımca iki temel koşulu bulunmaktadır.

1- 1982 Anayasasının meslek kuruluşlarıyla ilgili maddesindeki hükümler **DİKKATE ALINMAMALIDIR.**

2- Çalışmanın TBMM'nin ve ilgili komisyonun onayını alması veya almaması konusundaki kaygılar, hazırlanacak yasa tasarısına yansıtılmamalı, TMMOB tamamen kendi **ÖZGÜR İRADESİYLE**, üye tabanının gereksinimi ve beklentileri doğrultusunda, **KENDİ YASASINI, YİNE KENDİSİ HAZIRLAYABİLMELİDİR..**

Öncelikle iki nokta üzerinde durulmalıdır.

1- 66 ve 85 sayılı KHK'lerle gelen tüm antidemokratik düzenlemeler **YASADAN** ayıklanmalıdır.

2- **YASADA**, 1954 yasının **ÖNGÖRÜĞÜ KURGU KORUNMALI**, günü kucaklayacak, geleceği kavrayacak, yapıdaki büyüme ve gelişmeyi karşılayabilecek **YENİ DÜZENLEMELERE YER VERİLMELİDİR.**

Bu bağlamda, yasada yer alması gereken **DÜZENLEMELER** herşeyden önce aşağıda verilen temel **İLKE** ve **ANLAYIŞLARI** karşılayacak **NİTELİKTE** olmalıdırlar.

◆ TMMOB'nin "**Kamu kurumu Niteliği**" korunmalı, ancak "**Kamu hizmetlerine yararlı Kuruluş**" tanımı **YASAYA YENİDEN GİRMELİ**, buna bağlı olarak da, "**KAMU ve ÜLKE ÇIKARLARI BAKIMINDAN GEREKLİ GÖRDÜĞÜ BÜTÜN GİRİŞİM ve FAALİYETLERDE BULUNMAK**" görevinin, Birliğin **ASLI GÖREVLERİ** arasında yer alması, **TEMEL KOŞUL** olarak görülmelidir.

Böylesi bir temel koşulun, önemli nedenleri ve gerekçeleri vardır. En belirleyici neden ve gerekçesi, böylelikle TMMOB'nin ilgi ve faaliyet alanlarının, mesleki kapsamla sınırlanmayarak, genişleyeceğidir. Çünkü Kamu ve Ülke menfaatleri doğrultusunda yapılacak **FAALİYETLERE GETİRİLEBİLECEK TEK SINIRLAYICI KOŞUL, FAALİYETİN, Ülke ve Kamu yararına olmasıdır.** Bu kap-

sam-daki faaliyetlerin nerede başlayıp, nerede biteceklerini belirlemek son derece güç-tür ve bu faaliyetler, koşulları oluşmuşsa başka bir yasa bağlamında suç meydana getirilebilirler, ama **HIÇ BİR DURUMDA AMAÇ DIŞI FAALİYETLERDEN SAYILMAZLAR.**

Kısaca ilgi ve faaliyet alanlarının mesleki kapsamla sınırlandırılmaması TMMOB ve benzeri Meslek kuruluşlarının, ETKİLİ OLABİLMELERİNİN TEMEL ZEMİNİ OLARAK GÖRÜLMELİDİR.

Ancak burada Kamu ve Ülke yararları doğrultusundaki faaliyetlerin, **KAPSAM ve İÇERİK ZENGİNLİĞİ** nedenleriyle, TMMOB bazında **YÜRÜTÜLMELERİ, ODA'ların, ilgileri ve birimleri oranında** bu faaliyetlere katılarak, **KATKI ve DESTEK KOYMALARI GEREĞİNE ÖZENLE UYULMALIDIR.** Çünkü bu tür **GÖREVLERDE KURUMUN ÜSTLENDİĞİ SORUMLULUKLARIN, KUSURSUZCA TAŞINABİLDİĞİ ORANDA, KURUMSAL SAYGINLIĞIN İPEKİŞTİĞİ GERÇEĞİ ASLA GÖZARDI EDİLMEMELİDİR..**

◆ TMMOB'nin **GÖREV ve FONKSİYONLARI HIÇ BİR TARTIŞMAYA YER VERMEYECEK NETLİKTE TANIMLANMALIDIR...**

Birliğin görevleri ve fonksiyonlarının, **MESLEKİ DENETİM UYGULAMALARI** gibi kimi çalışmaların ve **YENİ GÖREVLERİN, yasal dayanaklarının, tartışma götürmez AÇIKLIKTAKI** belirlenerek, tanınlanması büyük önem taşımaktadır.

◆ TMMOB **YÖNETİM ORGANLARINA YENİLERİ EKLENMELİDİR.**

TMMOB örgüt yapısında, 1954 yılından bu yana meydana gelen **BÜYÜME ve GELİŞMENİN** getirdiği yeni sorunları aşmayı amaçlayacak yeni düzenlemeler kapsamında, **BİRLİK YÖNETİM ORGANLARINA YENİLERİNİN EKLENMESİNE GEREKSİNİM BULUNMAKTADIR.**

Birliğin son 32. olağan Genel Kurulu'nda kurulmaları kabul edilen **ÇEVRE ve TEKSTİL Mühendisleri Odalarıyla** bağlı Oda sayısı 21 olmuştur. Her oda bir üye ile temsil edileceğinden, **BİRLİK YÖNETİM KURULU ÜYE SAYISI'** da 21'e ulaşmış durumdadır. TMMOB 32. Olağan Genel Kurulu'nda beliren **İRADE'nin** izleyecek Genel Kurul'larda yeni ve yasal gereklilikleri tamamlayacak olan **MESLEK DİSİPLİNLERİNİN de, ODALAŞMALARI** yolunu açık tutacağını **DÜŞÜNÜRSEK** TMMOB'nin bağlı **ODA SAYISININ, BİR ÇİRPIDA OTUZLARI AŞARAK, KIRKLAĞA TIRMANMASI**, şaşırtıcı olmayacaktır.

Böylece üye sayısı kırkları bulmuş, **YÖNETİMDEN ÇOK BİR MECLİSİ** andıracak olan **BİRLİK YÖNETİM KURULU'NUN**, nasıl toplanacağından, nasıl fonksiyonel ve işler olabileceğine, kararların nasıl uygulanacağına kadar uzanan bir dizi **SORU AKLA GELMEKTEDİR.**

Bu nedenlerle, **BİRLİK YÖNETİM KURULU YERİNE**, her Odanın yine **BİR ÜYEYLE** temsil edileceği,

1-BİRLİK GENEL YÖNETİM KURULU

Bu kurulun kendi içinden seçeceği **2-BİRLİK YÜRÜTME KURULU**

Yeni organlar olarak Birlik Yönetim Organları arasında yeralmalıdır.

Ayrıca, Birliğin en zayıf noktası olan, **İHTİSASLAR ARASI SORUNLARIN**, uygulanabilirliği tartışmasız **KARARLARLA** çözülebilmeleri için her Odanın değil, her **MESLEK DİSİPLİNİNİN, YETKİN BİR ÜYEYLE** temsil edileceği.

3-BİRLİK YÜKSEK UZMANLAR KURULU OLUŞTURULARAK, TMMOB'nin Yönetim organlarından biri olmalıdır.

Öte yandan,

4-İL KOORDİNASYON KURULLARI

da, Birlik Yönetim Organlarına katılmalıdır. **BİRLİK DANIŞMA KURULU** yanısıra TMMOB başkanı, Genel Sekreteri ve Oda Başkanlarının doğal üyesi olacakları **BAŞKANLAR KURULU** gibi yeni kurulların Birlik Yönetim Organları olarak değerlendirilmeleri ayrıca düşünülebilir.

Ancak, birlik Yönetim Organlarına katılımı söz konusu olabilecek tüm yeni kurulların, **OLUŞMA BİÇİMLERİ, GÖREV ve YETKİLERİNİN BELİRLENMESİ KE-SİNİKLİKLE TMMOB GENEL KURULU'NUN YETKİSİNDE OLMALI, TÜZÜKTE** hükme bağlanmalıdırlar. Çünkü, ileride gerekebilecek olası yeni düzenleme ve değişikliklerin, Birliğin **KENDİ İRADESİ** tarafından yapılması hakkı, **BİRLİĞİN KENDİSİNDE KALMALIDIR.**

Bu temel düzenlemeler yanı sıra, **YASADA**, üye tabanının beklenti ve gereksinimlerine yanıt verecek, en uçtaki üye'ye ulaşabilecek, yerel birimlere sorumluluklarıyla birlikte yetkiler taşıyacak, örgüt içi demokrasiyi ve işleyişi işler kılacak, organlar arası düşey ve yatay ilişkileri sağlıklı biçimde kuracak ve **TEKİL ÇIKARLARI, BÜTÜNÜN ÇIKARLARININ ÖNÜNE KOYMAYACAK, YAPININ BÜTÜNÜNÜ KUCAKLAYACAK** nitelikteki düzenlemelere de gidilmelidir.

Bu bağlamda;

◆ **BİRLİK YÖNETİM ORGANLARINDA MESLEKİ TEMSİLİYET ESASININ KORUNMASI SAĞLANMALIDIR....**

Meslek kuruluşlarındaki organasal temsiliyetin esası hiç kuşkusuz mesleki temsiliyettir. bu nedenle, birliğin Yönetim Organlarında mesleki temsiliyet ilkesi **ZEDELENMEDEN,** Odaların katılımı, **ÇOĞUNLUK, ÇOĞULCULUK ve DEMOKRATİKLİK İLKELERİNİ** de karşılayacak biçimde sağlanmalıdır.

◆ **ASKER- SİVİL, KAMU- ÖZEL SEKTÖR** çalışını ayırımı yapılmaksızın **ÜLKEDE MESLEKLERİNİ YAPAN BÜTÜN MÜHENDİS-MİMARLARIN ÜYELİKLERİ TEKRAR ZORUNLU KILINMALIDIR...**

Bu düzenleme ile, hem Birliğin üye tabanındaki daralma giderilmiş olacak, hem de, Mesleklerini icra eden Mühendis ve Mimarların uymak zorunda oldukları yasal belirlenmeler yanısıra, ahlaki kuralların denetlenmesi, üyenin Odasına karşı yükümlülük ve sorumluluklarını ye-

KOSGEB ETKİNLİKLERİ'NDEN

BİLGİSAYARLI CNC TORNA TEZGAHLARI

Yönetici: Mak. Y. Müh. Necdet TÜRETKEN

PROGRAM

- ✓ CNC Torna Tezgahtarının Tanıtılması
- ✓ Program Yapma Teknikleri
- ✓ Muhtelif Parçalar İçin Program Yapma
- ✓ Yapılan Programların Tezgahta Uygulamalı Üzerinde Fizik Çalışma Yapılacak ve Yapıtılacaklar

Tarih: 15 -19 Şubat 1993 Saat : 13.30 - 18.30

(PLC) PROGRAMLANABİLİR KONTROLÇULAR TEMEL UYGULAMALI EĞİTİMİ

Yönetici: Mak. Y. Müh. Necdet TÜRETKEN

24 Şubat 1993 Çarşamba

PROGRAM

- ✓ Programlanabilir Kontrolcunun Tanımı
- ✓ Program Yapma Tekniği
- ✓ Ana Programlar ve Uygulama
- ✓ Yapılan Programların Tezgahta Uygulamalı Üzerinde Fizik Çalışma Yapılacak ve Yapıtılacaklar

25 Şubat 1993 Perşembe

- ✓ Kaydırma Yazmacılarının İşlevi (Shift Register)
- ✓ Kaydırma Yazmacı Kullanılmasını Gerektiren Problemler
- ✓ Tambur (Dram) işlemiyle ilgili uygulamalar

26 Şubat 1993 Cuma

- ✓ Konveyör Band Sisteminde Çeşitli Problemler Çözümler, Uygulamalar ve Test,

Tarih: 24 - 26 Şubat 1993 Saat : 09.30 - 17.00

Yer: KOSEM Uygulamalı Eğitim Laboratuvarları ÇİĞLI -İZMİR

BAŞVURU İÇİN TEL: 76 73 27 - 28

rine getirmesini izleyici ve sağlayıcı belirlenmelerin yasadı yer almış olması sağlanmış olacaktır.

◆ GENEL KURULLARA VE SEÇİMLERE KATILIM SERBEST OLMALIDIR.

-Seçimlerin YARGI GÖZETİMİNDE YAPILMASI korunabilir ancak, YARGININ SEÇİMLERİ BİZZAT YAPAN ORGAN DURUMUNA GETİRİLMESİ önlenmelidir.

- Birliği herhangi bir BAKANLIĞIN, İDARI ve MALİ VESAYETİNE sokacak düzenlemelerden kaçınılmalıdır.

-TMMOB Genel Kuruluna katılım için getirilen MESLEKTE 10 YIL kıdem koşulu kaldırılmalı, bu tür sınırlayıcı düzenlemeler konusu tamamen TMMOB'nin kendi iradesine bırakılmalıdır.

-Yabancı uyruklu Mühendis ve Mimarların Türkiye'de çalışmaları konusunda TMMOB'nin yetkileri artırılmalı, Birliğin konuya ilişkin uygulamaları izleme ve denetleme yetkisi kimi yaptırımlarla güçlendirilmelidir.

Altı çizilecek önemdeki düzenlemelerden bir diğeri de, TMMOB'nin yıllardır ağırlaşarak gelen EKONOMİK BUNALIMIN aşılmasını amaçlayacak düzenlemelerdir. Günümüzde EKONOMİK ERKTEN YOKSUN OLMANIN, yaşamsal önemdeki kimi gereksinimlerden, YÖNETİM ERKİNDEN de yoksun kalmayı, ETKİSİZLEŞMEYİ GETİRDİĞİ çok iyi biliniyor.

Bu nedenle:

- TMMOB BÜTÇESİ SAĞLAM KAYNAKLARA BAĞLANMALI, ODALARIN KATILIMINDAKİ TIKANIKLARI AŞACAK ETKİLİ YASAL YAPTIRIMLARA YASA OLANAK VERMELİDİR.

Birliğe can verecek olan hiç kuşkusuz, ülkede mesleklerini icra eden tüm Mühendis- mimarları kapsayan üye tabanında yaygın, Birlik ve Odaların ayrılmaz bir bütün oldukları anlayışının benimsenmesi ile bu anlayışın gereklerinin yerine getirilmesi olacaktır.

NE YAPMALI?

TMMOB Yasası'na ilişkin yapılması gereken değişiklikler ve yeni düzenlemelerle ilgili açıklamalardan sonra, NE YAPMALI sorusuna yanıt arayalım.

Bu sorunun yanıtı çok kolay, çünkü TMMOB'nin 31. Dönem Yönetim Kurulu'nca hazırlanan YASA TASARISI açıklanmaya çalışılan tüm değişiklik ve yeni düzenlemeleri genel olarak içermektedir.

Ancak, tasarının, bu yazı kapsamında değinilen kimi düzenlemelere yer verecek şekilde yeniden değerlendirilmesi ve eksiklerin giderilerek, tasarıya son şeklinin verilmesi gerekmektedir.

Nasıl mı? Hiç kuşkusuz hep birlikte...

KONFERANS

TOPLULUK KARŞISINDA KONUŞMA TEKNİĞİ

KONUŞMACI

Şener MUTER

(Cevher Makina A.Ş. Genel Müdürü)

Tarih: 25 Şubat 1993 Perşembe

Saat : 19.00

Yer : Makina Mühendisleri Odası İzmir Şubesi
Ali Çetinkaya Bulvarı 12/1 Alsancak /İZMİR

NÜMERİK KONTROLLU TAKIM TEZGAHLARI HAKKINDA GENEL BİLGİLER II

Mehmet ERGÜN
Makina Mühendisi

◆ 1. Bölümü Bülten Sayı 44'dedir.

9. NC Takım Tezgahı Şartnamesi'nin hazırlanması

Yapılan çalışmalar sonucu CNC tezgah alımına karar verildikten sonra düşünülen tezgahın her çeşit spesifikasyonlarının gösterileceği bir şartnamenin düzenlenmesine sıra gelmiştir.

Şartname hazırlanırken 2 prensipten hareket edilir.

1. Tezgahı kullanan ve imalatçısı, hazırlanan şartnameden neyin imal edileceğini anlamlı ve şartnamenin her maddesi hususunda mutabakat sağlanmalıdır. Yanlış anlamalar ve ileride telifisi mümkün olmayan hatalar önlenmiş olacaktır.

2. Şartname, imalatçı ve müşteri arasında teslimat sırasında yapılacak kontrol detaylarını ihtiva etmelidir.

Bu iki prensipten hareketle Tezgah Şartnameleri şunları kapsamalır:

1. Temel işleme fonksiyonu (Basic Machining Function) Delme, frezeleme, torna gibi temel operasyonlar kasdedilmektedir. Örneğin matkabı tanımlarken tek milli, çok milli, revolver gibi özellikleri de belirtmelidir.

2. İşleme kapasitesi (Machining capacity)

3. Maksimum taslak malzeme ağırlığı (Maximum of Material)

4. Tezgah eksenleri ve karakteristikleri (Machine Axis designations and characteristics)

5. Standart Kontrol Fonksiyonları (Standart Control Functions)

Hazırlık ve yardımcı fonksiyonlar açık ve dikkatli bir şekilde gösterilmelidir

Örneğin aşağıdaki temel fonksiyonlar bulunmalıdır.

Hazırlık fonksiyonları:

G04: Noktadan noktaya pozisyonlama

G04: Bekleme

G80: Daha önce kodlanmış sabit çevrimlerin iptali

G81: Delme çevrimi

G83: Kesikli delik delme çevrimi

G84: Klavuz çekme çevrimi

G86: Delik genişletme çevrimi

Yardımcı fonksiyonlar:

M00: Tezgahın programlı olarak durdurulması

M02: Program sonu

M03: İş milinin saat yönünde dönmesi

M04: İş milinin saat yönü tersine dönmesi

M05: İş mili dönüşünün durdurulması

M06: Takım değiştirme kodu

M08: Soğutucu açık

M09: Soğutucu kapalı... gibi

6. Pozisyonlama tahrik motorları (Positioning Drive Motors)

Kızakları tahrik eden motor tiplerinin hidrolik, D-C veya servo oluşu açıkça belirtilmelidir.

7. Pozisyonlama hızları (Positioning Speeds)

8. Eksen ilerlemeleri (Feed Rate of Axis)

9. Ortalama harekete başlama süresi (Average time to move axis)

10. En küçük artma miktarı girdisi (Smallest Increment of Input)

Bu kodlanabilecek en küçük kumanda mesafesidir.

11. Tezgahın pozisyonlama hassasiyeti (Machine Positioning Accuracy)

12. Tezgahın pozisyonlama doğruluğu (Machine Positioning Precision)

Doğruluk, üst üste ve aynı şartlarda yapılmış ölçümler arasındaki yakınlık derecesi olarak tanımlanır.

13. Ölçü birimi (metrik, inch veya ikisi birlikte)

14. İş milleri (iş mili sayısı, miller arası mesafe, güç ve hızları)

15. Revolver baytlıklı iş milleri (Turn Spindles), İndeks süresi, hızları max. delik çapları matkap konikliği gibi bilgiler

16. İş mili ilerleme aralığı (Spindle Feed Range)

17. Takım değiştiriciler (Tool changers) ve magazin özellikleri

a. Değiştirici tipi (Silindirik, kremayer veya zincir)

b. Yüklenecek takım sayısı

c. Max takım çapı

d. Max takım ağırlığı

e. Max takım boyu

f. Takım değiştirme büresi

g. Takım kodlama metodu

18. Soğutucu sistem özellikleri (coolant systems)

19. Talaş konveyörü özellikleri (chip conveyor)

20. Hareket ettirilecek kütle miktarı (Mass to be moved)

21. Faydalı ihtiyaçlar (Utility Requirements)

Voltaaj ve frekansta oynamalar mevcut ise regülatör istenebilir. Ayrıca sıcaklıktan etkilenme söz konusu bölgelerde elektronik ve kumanda kabinleri ekstra bir soğutucu ile soğutulur. Ana milin ısınmaması ve hidrolik sistem ile soğutma sıvısının sıcaklığını sabit tutmak amacı ile ekstra soğutma sistemleri şartnamaya konulabilir.

10. Nümerik Kontrol Personelinin Yetiştirilmesi

Firmalar ilk kez bir NC veya CNC tezgah alırken personel eğitimi ile ilgili 5 soruları vardır:

1. Eğitimin amacı nedir?

2. Kimler eğitilmelidir?

3. Neler öğretilmelidir?

4. Eğitime başlamadan önce eğitilecek personel neler bilmelidir?

5. Personel ne zaman ve ne kadar sürede eğitilmelidir?

10.1) Eğitimin amacı

Programcı ve imalat personeli tehzahın özelliklerini, kapasitesini, çalışma şeklini ve Nümetrik Kontrol metodlarını bilmelidirler. Eğer bu bilgilere tam olarak sahip olunmuyorsa tezhah yanlış kullanılır, neticede bütün potansiyelden yararlanılamaz. Bakım personeli tezhahın ve kontrol sisteminin arızalarını, arızaların giderilmesini ve ayarları bilmelidir. Böylece tüm sistem optimum bir şekilde kullanılır.

10.2) Kimler eğitilmelidir

İlk NC tezhah alınırken firmadaki personelin bilgisi ya çok sınırlıdır veya yoktur. Bu nedenle aşağıdaki işleri yapacak personel eğitilmelidir:

a) Programlamacılar

b) İmalatta çalışacak operatör ve ustabaşılar

c) Bakım bölümünden bakım teknisyenleri ve bakım nezaretçileri

10.3) Programcıların eğitilmesi

Programların hazırlanacağı bölümü yönetecek başarılı bir programcının özellikleri nelerdir?

a) NC tezhahla klasik tezhah arasındaki farkı iyi bilmelidirler.

b) Bağlama düzeni ve tertibatlarını iyi bilmelidir.

c) İşleme şartlarını, kesme geometrisini, uygun kesici takım seçimini imalat metodlarını iyi bilmelidir.

d) İşleme toleranslarını, yüzey düzgünlüklerini iyi bilmelidir.

e) Detayları görebilen bir göze sahip olmalıdır.

f) Araştırmacı ve tahlilci bir zekaya sahip olmalıdır.

g) Sorumluluk almada istekli, mücadeleci bir karaktere sahip olmalıdır.

Küçük işletmelerde nümerik kontrolün başarısında programcı, kilit adamıdır. Metod analizleri yapar, takımları tayin eder. Büyük firmalarda ise programcı bu fonksiyonları koordine eder. Programcı kendini idari, dizayn ve imalat personeline kabul ettirmelidir. Bütün bu personelle etkili bir diyalog kurabilmelidir.

Firmalar kimleri programcı olarak tayin etmelidirler? Metod Mühendisleri, takım dizayncıları imalatta çalışan mühendisler, makina teknisyenleri ve bazı kendini iyi yetiştirmiş tezhah operatörleri iyi bir programcı olacak temele sahip olabilirler.

Programcıya hangi eğitim verilmelidir? Programcı, programını yapacağı tezhahların tüm özelliklerini ve yeteneklerini çok iyi öğrenmelidirler. Bu tezhahlarla ilgili takım ve bağlama düzenlerini, kontrol kodlarını, band hazırlamaya ve hazır bandın okunmasını bilmelidir.

10.4) Operatör ve Ustabaşılar

CNC operatörü olarak seçilecek kişi de de bazı özellikler aranmalıdır:

◆ Takım ve ölçü aleti kullanma beceri ve yeteneği çok gelişmiş olmalıdır.

◆ Sağlam karakterli ve becerikli olmalıdır.

◆ Kullandığı makinanın bütün fonksiyonlarını çok iyi bilmelidir.

◆ Programın yapılması ve uygulanması hakkında kendi sorumluluğuna giren hususlarda bilgisi olmalı ve bu bilgiyi kavrayacak tecrübe ve tahsil düzeyinde olmalıdır.

CNC operatörü yetiştirilmesi genellikle tezhahın kurulması esnasında kurucu (montör) tarafından yerinde yapılır. Operatör, ustabaşı, bakımcı ve nezaretçisinin tezhahın kurulmasında ve ayarında tezhah başında bulunmaları tavsiye edilir.

10.5) Bakım Personelinin Yetiştirilmesi

Bakım personelinin yetiştirilmesine, ileride meydana gelebilecek arızalarda tezhahın devre dışı kalma süresiyle yakından ilgili olduğundan çok önem verilmelidir. Genellikle imalatçı firmalar 1 yıllık bakım ve parça garantisi vermektedirler. Montör tarafından tecrübeli bir bakımcı iyi eğitilir ise ileride arızadan dolayı tezhahın hizmet dışı kalma süresi asgariye iner.

Bakım personelinin sahip olması gereken özellikler şöyle sıralanabilir: İyi bir CNC bakım elemanın elektrik, elektronik ve Logic bilgilere sahip olması gerekir. Orta derecede elektronik bilgisine sahip elektronik teknisyeni çok uygun bir adaydır.

Bu aday aynı zamanda arıza bulma ve tamirinde de tecrübeli olmalıdır. Ayrıca mekanik, hidrolik ve pnömatik konularında bilgisi, görgüsü var ise ideal bir bakımcı olabilir. Tüm bu bilgi ve tecrübelerinin yanında bir yabancı dili orta düzeyde de bilmesi çok büyük avantajı olacak, katalog ve diyagramlardan arıza bulması çok kolaylaşacaktır.

KONFERANS

SOĞUK TEKNİĞİNDE

YENİ GELİŞMELER

KONUŞMACI: R. W. JAMES

Tarih: 22 Şubat 1993 (Pazartesi)

Saat: 19.00

Yer: Makina Mühendisleri Odası

İzmir Şubesi Eğitim Merkezi

Adres: Atatürk Caddesi No: 422 K:3-4

Tel: 22 57 56 - 63 27 25

Not:

Katılım ücretsizdir. Seminere katılacakların 19 Şubat 1993 Cuma günü Saat: 18.00'e kadar Eğitim Merkezi Müdürü Niyazi OĞUZ'a başvurmaları gerekmektedir. Konferans İngilizce sunulacak olup, simultane çeviri yapılacaktır.

KOLAY MÜHENDİSLİK YASASI

DANIŞTAY'DA

"Kolay Mühendislik" Yasası ile ilgili tepki dilekçeleri üyelerimiz tarafından Şubemize ulaştırılırken Teknik Öğretmenler Derneği'nin Danıştay 8. Dairesine açtığı davada, 12 Mayıs 1992 tarihli Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 3795 sayılı yasa ile teknik öğretmenlere mühendis unvanı alma hakkı verildiğini belirtilerek YÖK'ün yasaya ilişkin olarak çıkardığı yönetmeliğin anılan yasaya aykırı uygulamalar içerdiği öne sürüldü.

YÖK Yönetmeliği'nde Mühendislik tamamlama programlarına alınacak teknik öğretmenlere "Yeterlilik Sınavı" uygulaması ve sınavda 100 tam puan üzerinden 50 puan alma koşulu öngörüldüğü belirtilen dava dilekçesinde YÖK'ün baraj uygulayarak "yetki gaspettiği" savunulmuş ve söz konusu yönetmeliğin iptali istenmişti."

Ancak Teknik Öğretmenlerin "Kolay Mühendisliği" daha da ko-

laylaştırmak yönündeki çabaları sürerken TMMOB adına TMMOB Başkanı Teoman ALPTÜRK, Danıştay 8. Dairesinde açtığı davada Teknik Öğretmenlere "Mühendis" ünvanı alma hakkı verilmesinin "bilim dışı" olduğunu savunarak yasanın iptali için Anayasa Mahkemesi'ne götürülmesini istedi.

Dava dilekçesinde Teknik Eğitim Fakültelerinin tümüyle "Teknik Öğretmenler" yetiştirmeye yönelik eğitim ve öğretim verdiği ve bu kuruluşların eğitim-öğretim amaç ve programların mühendis yetiştirmeye yönelik olmadığı belirtildi.

Ayrıca dava dilekçesinde, "Tamamlama Programı adı altında bir düzenleme ile mühendislik ünvanı verilemez. Amacı Teknik Öğretmen yetiştirmeye yönelik bir kuruluşun mezun olanlar tamamlama programıyla tamamen farklı bir uzmanlık olan mühendislik formasyonu ile donatılacağını var-

saymak bilim dışıdır" denildi.

Dilekçede şöyle devam edildi;

"Yasanın öngördüğü düzenleme ile 8 aylık eğitim sonucu mühendislik formasyonu kazanmayacak bu kişilere mühendis ünvanı verilmesiyle mühendis sayısı olağanüstü artacak hizmetin kalitesinde düşüş ve haksız rekabet getirecektir" denildi.

Başvuru gerekçesinde yasanın, Anayasanın "çağdaş bilim ve teknoloji anlayışı" ve "eşitlik" ilkesine aykırı olduğu belirtildi ve iptali için Anayasa Mahkemesine götürülmesi istendi.

TMMOB düzeyinde "Kolay Mühendislik" Yasasının iptali doğrultusunda çalışmalar hızla sürerken üyelerimizin TBMM'ye sunulmak üzere Şubemize gönderdikleri tepki dilekçeleri nin sayısı hızla artıyor. Almanya'da yaşayan iki üyemizin tepki dilekçelerini sunuyoruz.

Sayın
TMMOB
Makina Mühendisleri Odası
İzmir Şubesi

Essen, 11.01.1993

Ben, Zekiye Aydemir, şu anda Almanya-Essen Üniversitesinde yüksek lisans eğitimini yapıyorum. Türkiye'de lisans eğitimimi tamamladıktan sonra 1980 sonrası eğitiminden geçmiş bir mühendis olarak, eğitimdeki eksiklikleri ve pratikteki yeterlilikleri gördüğümde ve mühendislikteki kaliteleşmeye verdiğim önem, "piyasa mühendisliği" sınırlarının dışına çıkmaya olan inancımdan dolayı Almanya'ya geldim.

Bütün ekonomik yetersizliklerime ve burada okuyabilmenin her türlü katı şartlarına rağmen ısrarla okumaya devam ediyorum. Eğitimimi bitirip geri döndüğümde, kendi meslekleri çerçevesinde sayı duyduğum, ancak "Kolay Mühendislik" yasasından geçerek ve hiçbir şekilde çağdaş mühendis kavramına girmeyecek olan kişilerle eşit düzeyde tutulmayı kendime ve meslektaşlarıma yapılan en büyük haksızlık olarak görüyorum.

Buradaki teknik dünyanın içindeki bütün insanlar Türkiye'de almış olduğumuz eğitimi, eksiklerimizi gösterme çabamıza rağmen, küçümsüyorlar ve rahatlıkla "siz bunları görmemişsinizdir" diyebiliyorlar. Avrupalının gözüne girilecek ve bu nedenle çeşitli istatistik değerleri artırma peşinde olan devlet adamlarımız, zemini sağlamlaştırmadan böyle bir yola giderek, bize eksiklerimizi utanarak saklayacak hiçbir imkan bırakmamış olmuşturlar. Türkiye'de bir teknik öğretmenin iki sene sonra mühendis olabildiğini duyan Avrupalı, yıllarını bu eğitime, araştırmaya vermiş, üniversite mezunu bir mühendisin niteliğinin de eşit düzeyde olduğunu düşünemebilmektedir.

Yaratılan bu büyük haksızlığı şiddetle kınıyorum ve "Kolay Mühendislik" e karşı yürütülecek mücadeleyi sonuna kadar destekliyorum.

Zekiye Aydemir
Makina Mühendisi

Zekiye Aydemir

Sayın
TMMOB
Makina Mühendisleri Odası
İzmir Şubesi

Essen, 11.01.1993

Ben, Abdullah Aydemir, "Kolay Mühendislik" e karşı yürütülecek mücadeleyi destekliyorum.

Yaratılan bu oldu bittiyi şiddetle kınıyorum.

Abdullah Aydemir
Makina Mühendisi

Abdullah Aydemir

KREDİ KİMİN, NEWTON'UN MU FOURIER'İN Mİ?

Prof. Dr. Macit TOKSOY
Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakültesi
Makina Mühendisliği Bölümü

Assoc. Prof. Alexander I ILYINSKY (*)
Forestry Engineering Institute
Moscow-Russia

ÖZET

Bu makalenin çıkış noktası, "The New Heat Transfer" adlı kitabının okuyucuları arasında ilgi duyanlara Adiutori'nin, bir önerisidir.

Bu öneride, kendisinin ve Bergles'in makalelerini inceleyerek taşınım katsayısı kavramını ilk olarak bilime kazandıran araştırmacının kim olduğunun belirlenmesi yer almaktadır. Biz her iki makaleyi ve Newton'un originali latince olan makalesinin ilk İngilizce tercümesini inceledik ve kendi sonucumuza ulaştık:

Adiutori haklıdır. Taşınım katsayısını kredi Fourier'e aittir.

GİRİŞ

Adiutori Rusça'ya da çevrilen kitabı (1) ve makalelerinde Newton Soğutma Kanunu'ndaki taşınım katsayısı, Ohm Kanunu'ndaki elektriksel direnç ve Young Kanunu'ndaki elastisite modülü kavramlarının temel değil icad edilmiş kavramlar olduğunu ileri sürerek ilgi çeken bir bilim adamıdır.

Adiutori bu kavramları terk etmeyi önermektedir. Çünkü ona göre bu kanunların "eski mühendislik" olarak adlandırıldığı formları, Dünya'nın orantılı bir uzay olduğunun kabul edildiği geçmişte icad edilmiş parametreleri içermektedir. Ancak bir gerçektir ki günümüz dünyası nonlineerdir ve Adiutori'ye göre bu parametreler, birçok pratik problemin çözümünü çok karmaşık ve zor hale getirmektedir. Yazımızın amacı Adiutori'nin getirdiği "Yeni Mühendislik Bilimleri" üzerine tartışmak değildir. Ancak bu konuda şimdiki görüşümüzü belirtmekte yarar görüyoruz: Önerilen yeni yaklaşımın gerektirdiği transformasyon (eskiden yeniye), non-linear problemlerin eski yaklaşımlarda genellikle çözümsüz olmayışı ile birlikte düşünüldüğünde, tartışmalı hale gelmektedir. Ancak, bilim adamlarının ve mühendislerin Adiutori'nin yaklaşımını da bilmelerinde yarar görüyoruz.

Isı Transferinde Newton Soğutma Kanunu olarak bilinen

$$q = h \Delta T$$

eşittliğiyle tanımlanan taşınım katsayısı (h) kavramının Newton tarafından ısı transferleri bilimine kazandırılıp kazandırılmadığı konusunda tartışma vardır. Pratik açıdan bu tartışmanın ünlü Newton'a yararı ve zararı olmayacağı gibi, bu kavramın günümüz ısı transferi bilimi ve uygulamalarındaki önemini de pek değıştirmez.

Ancak bu katsayının yapay bir parametre olduğu savısıyla ısı transferine yeni bir bakış açısı getiren Adiutori (21), kavramın nasıl ortaya çıktığını tartışırken, ısı transferindeki ısı ve sıcaklık kavramlarının ve ilişkilerinin tarihi gelişmesini de bize vermesi açısından ayrıca ilgi uyandırmaktadır.

Adiutori'ye göre taşınım katsayısı kavramı, ilk defa Fourier tarafından kullanılmıştır. Hatta Laplace, Biot ve Poisson gibi Fourier çağdaşları bu kavramı anlamada ve kabul etmede güçlük çekmişler ve on yıl boyunca bu kavramı kabul etmeyi reddetmişlerdir (2). Adiutori'ye göre hem taşınım katsayısı h,

hem de ısı iletim katsayısı için Fourier kredilendirilmelidir.

Adiutori, Bergles'in bu konuyu da içeren makalesinde (3) h için Newtonun haklı olarak ödüllendirildiğini söylediğini, okuyucuların hem kendi makalesinin (2) hem de Bergles'in okuyarak öz yargılarına varmalarını önermektedir.

Biz bu makaleleri bulduk (Not 1), okuduk ve kendi yargımıza ulaştık.

BERGLES'E KARŞI ADIUTORİ

Adiutori'ye göre;

Newton Soğutma Kanununun günümüz kitaplarında yer alan matematik modelleri Tablo 1'de görüldüğü gibi farklı sayıda "intensive" ve "extensive" parametreleri içermektedir. Bu parametreler tablodan görüldüğü üzere, fizik kitaplarındaki eşitliklerin birinde sadece sıcaklık, diğerlerinde sıcaklık ve ısı, ısı transferi kitaplarındaki eşitlikte ise sıcaklık, ısı, ısı akısı ve taşınım katsayısıdır.

Sıcaklık ve ısı arasındaki fark, ilk defa Joseph Black tarafından 1760 senesinde ortaya konmuştur. O halde Jo-

Tablo 1: Newton Soğutma Kanunu'nun matematik modelleri

Kitap cinsi	No		Parametreler
Fizik	1	$\frac{d \Delta T}{dt} \propto - \Delta T$	Sıcaklık : T
	2	$Q \propto - \Delta T$	Sıcaklık : T Isı : Q
Isı Transferi	3	$\frac{Q}{A} = h \Delta T$	Sıcaklık : T Isı : Q Isı akısı : Q/A Taşınım katsayısı: h

seph Black'ten çok önce yaşanmış olan Newton'un bu kavramları ayrı parametreler olarak görmesine imkan yoktur. Newton'un makalesinde pekçok defa "heat" (ısı) kelimesi kullanılmış olmasına rağmen, "temperature" (sıcaklık) kelimesi bir defa olsun kullanılmamıştır. "Heat" kelimesi de bugünkü anlamı olan ısı anlamında değil sıcaklık anlamında kullanılmıştır. Newton'un çağında bu kelimenin ısı değil sıcaklık anlamında kullanılması kabul edilebilir hatadır. Çünkü ikisi arasındaki fark henüz belirlenmemiştir. Üstelik bu hata Webster (1968)' de olduğu gibi günümüz de de yapılmaktadır (Not 2).

O halde sadece sıcaklık kavramını kullandığından, Newton'un kredilendirilmesi gereken eşitlik fizik kitaplarında yer alan (1) nolu eşitliktir. Yine fizik kitaplarında yer alan (2) nolu eşitlik için ise Joseph Black kredilendirilmelidir.

1822 yılında Fourier ısı akısı kavramını ortaya atmıştır. Görünen odur ki, taşınım katsayısı da, ısı akısının izafi olarak küçük bir uzantısı olduğu için, Fourier tarafından icad edilmiştir. Bu Fourier'in ilgili çalışmalarında açıkça görülmektedir.

Böylece taşınım katsayısı için Newton değil Fourier'in kredilendirilmesi doğru olur.

Bergles'e göre:

Taşınım temel yasasının yazıldığı (3) nolu eşitliğinin Newton Soğutma Kanunu olarak anılmasını başlatanın kim olduğu bilinmesine rağmen, bu atıfı ilk kez McAdams yapmıştır (1942).

Newton'un makalesinde, ısı akısı ile sıcaklık farkı arasında sabit bir orantı olduğu açıkça belirtildiği için, Newton'un h taşınım katsayısını ortaya attığı kabul etmekte güçlükler vardır.

Newton taşınım katsayısına benzer bir katsayıdan özel olarak bahsetmemiştir. Newton ayrıca akımlarını (fluxions) vahasaplarını matematiksel olarak ifade etmemiştir. Ancak yaptığı deneyin ve açıklamasının matematiksel olarak ifadesini

$$\frac{q}{A} \approx \frac{dT}{dt} \approx T - T_{\infty}$$

olarak yazmak mümkündür. Bu eşitlikte sabit bir orantı katsayısının rolünün "implicit" (kapalı) olarak fark edilmesi, taşınım katsayısı için Newton'a kredi verilmesi için yeterlidir.

Bu nedenle "o (Newton) mekanikte olduğu kadar ısı transferinde de bir öncüdür".

BİZİM GÖZLEMLERİMİZ VE YARGIMIZ

Her iki yazarda (Adiutori ile Bergles) makalelerinde Newton'un original makalesinin tercümesine (Bergles bir kısmını olmak üzere) yer vermişlerdir. Ancak bu metinler karşılaştırıldıklarında farklılıklar söz konusudur. Bu farklılık anlaşıldığı kadarıyla ayrı zamanlarda yapılmış tercümelere olmasından kaynaklanmaktadır.

Ancak bu çok önemli değildir.

Önemli olan, Bergles'in, Newton'un makalesinin başında verdiği sıcaklık skalasını görmezlikten geldiği, bu yüzden bu kısma yazısında yer vermediğidir. Halbuki bu skala incelendiğinde, Adiutori'yi hiç şüphesiz haklı çıkaracak şekilde, Newton'un ısı "heat" (ısı) kelimesini sıcaklık anlamında kullandığıdır.

Her iki yazarda Newton'un sözlerinin matematiksel olarak

$$\frac{dT}{dt} \propto T - T_{\infty} \quad (5)$$

olarak yazılabildiğinde birleşmektedirler. Ancak Newton'un "heat" kelimesini sıcaklık anlamında kullanması, ısı ile sıcaklık arasındaki farkın ilk defa Joseph Black tarafından belirtilmesi, kısaca ısı kavramının Newton tarafından kullanılmaması, ısı akısı ile sıcaklık farkı arasındaki sabit orantı katsayısı olan h'nin, kapalı bir şekilde olsa da, Newton tarafından getirildiğinin anlaşılmasına imkan vermemektedir.

Fourier ise, ısı iletim katsayısı için kullandığı "internal conductivity" teriminin yanında, "external conductivity" terimi ile taşınım katsayısını açıkça ifade etmiştir.

Bergles haklıdır, Newton ısı transferinin öncülerindedir. Ancak ismiyle anılması gereken eşitlik, Adiutorinin belirttiği gibi, (5) nolu eşitliktir.

Taşınım temel yasası olarak adlandırılan

$$Q = h A \Delta T$$

eşitliği ve taşınım katsayısı h için Fourier kredilendirilmesidir.

(*) Misafir Profesör. Ege Üniversitesi, Kimya Mühendisliği Bölümü

KAYNAKLAR

(1) ADIUTORI, E. F. *The New Heat*

Transfer, Ventuno Press, 1989.

(2) ADIUTORI, E. F. "A New Look at the Origin of the Heat Transfer Coefficient Concept", *ASME Paper*, 89-HT-3, 1989.

(3) BERGLES, A. F. "Enhancement of Convective Heat Transfer: Newton's Legacy Pursued", *History of Heat Transfer*, Edited by, E.T. Layton, Jr. and J. H. Lienhard, ASME Heat Transfer Division, 1988.

Not 1

Bu yazıdan sonra, bizimkine benzer bir merakla, Adiutorinin ve Bergles'in makalelerini okumak isteyenlere, bir uyarıda bulunmak istiyoruz.

Biri 1988'de biri 1989'da yayınlanmış makaleleri Ülkemizde bulma olanağı yoktur. Eğer formları doldurur bu yazıları TÜBİTAK-TÜRDOK'tan isterseniz (The British Library'den temin edilerek) gelir. Gelir ama, 24 sayfa fotokopi için 256000 TL ödersiniz. En iyisi, merak ediyorsanız siz bizden isteyin!

Not 2

Bertrand Russell "felsefeyi yüzbinlerce kişiye anlatabilmiş ve sevdirebilmiştir" (1). Isaac Asimov'da bilim alanında aynı şeyi yapmış, kitapları "bilim adamları ile bilim adamı olmayanlar arasında köprü kurmuştur" (2). Asimov'un kitapları pekçok dile bu arada Türkçeye de çevrilmiştir.

Adiutori'nin, sıcaklık ile ısı arasındaki farkın ilk defa Joseph Black tarafından ortaya konulduğunu belirtirken çeşitli ansiklopedileri referans olarak kullanması üzerine, "ansiklopedi savaşına" katılmamak için (1), aynı bilgiyi Asimov'un Türkçeye çevrilen "Bilim Rehberi" (3) adlı kitabından aradık. Ancak gördük ki, ısı ile sıcaklık arasındaki fark bu kitabın ya yazarı ya da çevirmeni tarafından bilinmemektedir. Kitapta (Sayfa 518-529) ısı kelimesi pekçok defa sıcaklık anlamında kullanılmaktadır. Elimizde olmadığı için orijinali ile karşılaştıramadığımızdan, bu kitabın çevirmenine ilgili bölümleri gözden geçirmesini öneriyoruz.

(1) RUSSELL, B, *Batı Felsefesi tarihi*, *Kıtaş yayınları*.

(2) ASIMOV, I. *Understanding Physics Series*, First Mentor Printing, 1966.

(3) ASIMOV, I. *Bilim Rehberi*, *e Yayınları*, Türkçesi: Reşit Aşçıoğlu, 1986.

TÜRKİYE'DE NÜKLEER ENERJİNİN TARİHÇESİ

◆ Bu yazı 30 Haziran 1986 tarihinde yayınlanan TMMOB aylık yayın organı TEKNOKRAT dergisinin 3. sayısından derlenmiştir.

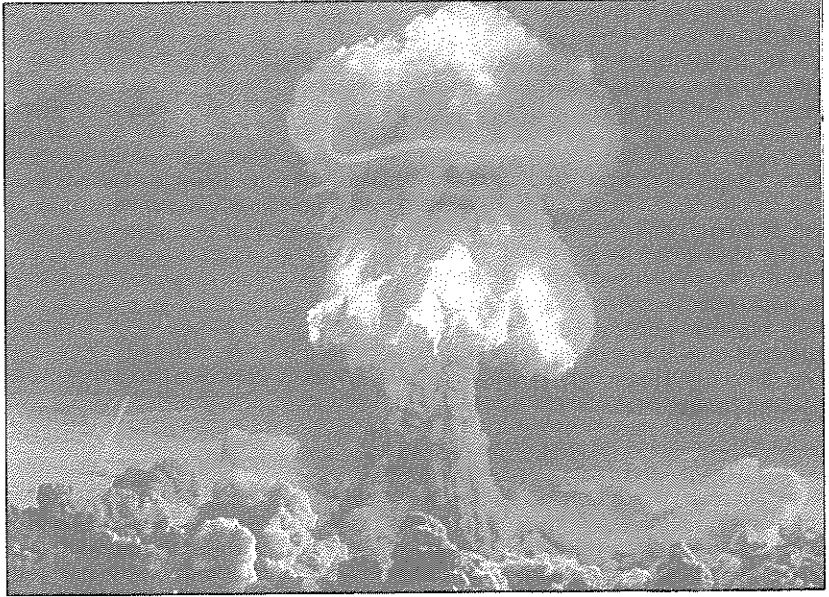
Türkiye'ye radyoaktif maddelerinin ilk girişi, tıp alanındadır. Bu alandaki ilk yasal düzenleme, 19 Nisan 1937 tarihli, 3153 sayılı, "Radyoloji, Radyom ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Kanun" dur. Kullanılan maddelere, kime ne kadar uygulandına ilişkin ayrıntılı kayıt tutulması koşulunu getiren bu yasa, uzun yıllar bu alandaki tek düzenleyici belge olarak kalmıştır. Dönem, dünyada, X ışınları, radyum, dolayısı ile 'radyasyon'un bulunduğu, ancak nükleer enerji kilidinin henüz açılmadığı dönemdir.

Türkiye'de nükleer enerjiye ilişkin ciddi girişimler, "Atomun Barışçıl Amaçlı Kullanımı" programlarından sonra başlamıştır. Dünyadaki gelişmelere paralel olarak, 1956 yılında, 6821 sayılı yasa ile bir Atom Enerjisi Komisyonu kurulmuştur. Bu komisyondan beklenen, "Atom enerjisinin memleketin refah seviyesini yükseltmek ve ali menfaatlerini korumak maksatları ile tatbikatını temin etmek için yapılacak ilmi, iktisadi, teknik ve idari çalışmaları koordine, teşvik ve murakebe etmek'tir.

14 Haziran 1957'de, 7015 sayılı yasa yayınlanır; "26 Ekim 1956 tarihinde New York'ta imzalanan "Milletlerarası Atom Enerjisi Statüsü'nün Tatbiki Hakkında Kanun" Artık, Birleşmiş Milletlerin evrensel ölçekte, atom enerjisinden sorumlu bir örgütü vardır ve Türkiye'de burada uyedir.

Bu yıllarda, Türkiye'de bu alanda neler yapılacağına ilişkin bir program hazırlanır, ve 3.4.1959'da 7256 sayılı "Türkiye Atom Enerjisi Programının Tatbik Şekli Hakkında Kanun" çıkarılır. Bu yasaya 1961 yılında bazı eklemeler yapılarak, gelişen koşullara uyum sağlanmasına çalışılır.

Bu sıralarda bir gelişme daha olmakta ve sonradan 24 ülkeyi kapsayacak olan, Kalkınma ve İktisadi İşbirliği Teşkilatı(OECD) kurulmaktadır. Türkiye 1961 yılında bu kuruluşun da üyesidir. Atom enerji alanında bir uluslararası plat-

form daha oluşturulmuştur. (OECD'in Avrupa Nükleer Enerji Ajansı). Daha sonra Japonya'nın katılması üzerine, 20 Nisan 1972'de, bu ajans, Nükleer Enerji Ajansı'na dönüşecektir. 1960'lı yıllar, nükleer enerjiye ilişkin belli başlı uluslararası denetleme ve düzenleme mekanizmalarının oluşturulma dönemidir. Türkiye, 1963 yılında "Atmosferde, Dış Uzayda ve Su Altında Nükleer Denemeleri Yasaklayan Antlaşma" yı imzalar ve 1965'de onaylar. Bu katılımlar ileriki yıllarda da devam eder ve Türkiye Uluslararası Antlaşmaların çoğuna katılır.

Atom Enerji Komisyonu kurulduktan sonra, 1960'lı yıllarda çeşitli tanıtım faaliyetlerine girişir ve kurslar düzenlemeye başlar. Ağırlık başlangıçta tarım ve tıp alanına dönük uygulamalardır. Düzenlenen kursların bazıları, Uluslararası Atom Enerji Ajansı ile ortaklaşa gerçekleştirilir: "Radyoizotopların Tarımda Tatbikati", "Toprak Nebat Münasebetlerinde Radyoizotopların Tatbikati", Çapa Tıp Fakültesi 'nde, "Hastane Fiziği Kursu", daha sonraları, "Toprak Fiziği ve Sulama Araştırmalarında İzotop ve Işınlama Tekniğinin Kullanılması". İleriki yıllarda, nükleer enerjiye duyulan ilgi de ön plana geçmeye başlar ve bazı çalışmalar bu alana yönlendirilir.

Komisyon, kuruluş yasaasının verdiği yetki ile 1967 Nisanında bir "Radyasyon Sağlık Tüzüğü" ertesi yıl da bu tüzüğün uygulamasına ilişkin bir "Radyasyon Sağlık Yönetmeliği" hazırlar ve yayınlar. Bu düzenlemelerin çıkış noktası, ülke içinde var olan radyoaktif maddelerin kullanımına dönektür.

Atom Enerjisi Komisyonu'nun, Çekmece Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezi ile, Ankara Nükleer Araştırma Merkezinde kurulan Sağlık Fiziği Bölümleri, kurumunun bu alandaki görevlerinin

yürütücüsüdür. Merkezlerin ilki 1962, ikincisi de 1967 yılında kurulmuştur. Çekmece Merkezi'nde, yapımına 1959 yılında başlanmış, işletmeye 1962'de açılmış 1 Megawattlık TR-1, atom reaktörü bulunmaktadır. 1963 yılında gene Çekmece'deki merkeze, ilk radyoizotop üretimi gerçekleştirilmiştir.

1960'lı yılların sonuna kadar, Türkiye'nin sivil amaçlı nükleer faaliyetleri tıpta uygulama, tarımda deneme, ağırlıklı olarak da araştırma düzeyinde sınırlı bir çerçevede sürmüştür. Kamuoyu ise, bu konularda çok fazla bilgi yada haber sahibi değildir. Bu durum, 1967 yılının Ocak ayı başlarında, Ulus Gazetesinde çıkan bir haberle değişir: Tahılları radyoaktif ışınlarla temizlemek maksadı ile, İskenderun'da kurulmuş bulunan silolarda kullanılacak olan Kobalt-60 yurt dışından gelmiştir ve "böyle bir tesis dünyada ilk defa Türkiye'de kurulmaktadır".

Haber üzerine, kamuoyunda, yetkililer ve uzmanlarca sürdürülen yoğun bir tartışma başlar. Tartışmalar sürerken, Kobalt-60 kaynağını siloya yerleştiren yabancı teknisyenler, radyasyon sızıntısı olduğunu söylerler, siloda çalışanlardan birkaçı hastalanır. Yeterli ve ciddi şekilde bilgilendirilmeyen yöre halkı tepki gösterir. Yayınlar, açık oturumlar, demeçler, sesiz yürüyüş talepleri, protestolar, Devlet yöneticilerine çekilen telgraflarla iki yıl kadar, konu kamuoyundaki canlılığını korur. Sonunda, 1964 yılında Türkiye'nin katılımı kabul ederek, önerisini BM'ye sunduğu, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansının, "Ambar Zararları ile Mücadele" projesi 1968 yılında durdurulur. 1 Ekim günü gazeteler, "Birbuçuk yıl önce tahıldaki hasereleri temizlemek üzere getirilen kobalt 60 cevherinin, bir gün önce iade edildiği" haberini verirler.

Bu, Türkiye'de kamuoyunun yaygın olarak ilgilendiği ya da tepki gösterdiği üç "nükleer" olayın ilkidir.

1962-1967 döneminde ağırlık, "nükleer alanda araştırma ve eğitim" dendir. 1970'lerden sonra, nükleer bilimlerde, nükleer enerji konusuna ağırlık verilmesi gereği hissedilir, ancak AEK çerçevesinde, bu yönde pek fazla bir ilerleme kaydedilemez. Bu durgunluğu aşmak amacı ile, 1972'de, AEK Makro Planı hazırlanır. Ancak bu plan hükümet programlarına ve planlara yansıtılmadığından, önerilen kurum içinde kalır ve uygulamaya konulmaz.

Öte yandan, nükleer enerji alanında AEK dışında da gelişmeler olmaktadır.

İlk girişimde AEK'nın da rolü vardır. 1965 yılında uluslararası Atom Enerjisi Ajansı ile temas kurularak, 4 yabancı uzmanın gelmesi sağlanmıştır. Bu heyet enerji alanına dönük incelemeler yapar ve hükümete bir rapor sunar.

Gene 1965 yılından başlayarak, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na bağlı olan ELE İdaresi, İTÜ Nükleer Enerji Enstitüsü ile işbirliği yaparak, bazı ön yapılabirlik çalışmaları yürütmektedir. ELE daha sonra İsviçre'li Motor Colombus firması başkanlığında bir yabancı mühendislik-müşavirlik konsorsiyumuna yapılabirlik etüdleri ısmarlar. konsorsiyumun verdiği raporda, 1977'de işletmeye girmek üzere 300-400 MW'e gücünde, tabii uranyum yakıtı dayalı, "ağır su" tipi bir nükleer santralin kurulması öngörüldü. Yerleşim yeri ve finansmanına ilişkin sorunlar, bu projenin gerçekleştirilmesini engeller.

1970 yılı sonlarında, elektrik sektöründe genel bir yeniden düzenleme yapılır ve Türkiye Elektrik Kurumu (TEK) oluşturulur. Ertesi yıl, TEK bünyesi içinde, Nükleer Santraller Dairesi kurulur.

Yeni daire, 1972-1973 yıllarında, nükleer santraller evvelce yapılmış olan çalışmaları değerlendirerek yeni bir fizibilite raporu hazırlar. İlk nükleer santral yeri olarak da, Silifke'nin 50 km. batısında, Akkuyu yöresi seçilir.

70'li yıllar, nükleer santrallerin ilk kez kalkınma planlarına girdiği yıllardır aynı zamanda.

1971'de Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı hazırlık çalışmaları çerçevesinde kurulan "Birincil Enerji Hammaddeleri Özel İhtisas Komisyonu" salt hammadde konusu ile sınırlamayıp, nükleer teknolojinin bütün aşamalarını inceleyecek bir Nükleer Enerji Özel İhtisas Alt Komisyonu oluşturur. Komisyon raporunda, 80 veya 83 yılında tama kapasite çalışacak bir santral öngörüldü ve Ankara yakınlarında 40 MW'lık bir deneme santralının kurularak, eğitim ve eleman yetiştirilmesi amacı ile kullanılmasını önerir. Maliyetinin yüksekliği nedeni ile bu öneri

gerçekleştirilemez.

Nükleer santraller artık kesinlikle gündemdedir. Yeni bir teknoloji olduğu için TEK, bunlarla ilgili çalışmaları yürütmek için, 1975 yılında, 3 İsviçre ve bir Fransız firmasından oluşan bir konsorsiyumla sözleşme imzalar. Aynı yıl, kurumsal olarak güçlenmeyi başaramazsa da, yüklenecisi sorumluluklar yaklaşan AEK, "Nükleer Reaktör Tesislere ve Diğer Nükleer Tesislere Lisans Verilmesine İlişkin" tüzüğü yürürlüğe koyar, TEK, hazırladığı "Yer Raporu" nu, lisans işlemlerine başlanması için AEK'ye sunar ve "Yer Lisansı" nı alır. Bu aşamadan sonra konu Başbakanlığa iletilerek, kamulaştırma kararnamesinin çıkartılması istenir, 5.10.1977 tarih ve 7/14199 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Kamulaştırma işlemlerinin ilk adımı atılır.

Nükleer santraller konusunda bu gelişmeler olurken, "nükleer kapsamına giren tüm konuların en üst düzeyde sorumlu kuruluşu AEK giderek eleman yitirmekte, etkinliğini gösterememektedir. 1972-1976 dönemi kurumun kendi içine kapandığı, çalışmalarının ağırlığını araştırma faaliyetlerinin oluşturduğu, nükleer enerji konularına gereğince girilemediği bir dönemdir. 1976 yılında, boş kadroları, siyasi baskılarla, konunun gereğince ehli olmayan kişilerle doldurulur. Kamuoyu, AEK'nun varlığını, günlük basına yansıyan "bomba yapımı" haberleri ile duyar.

1974'de, RCD Kenseyi, İran, Pakistan ve Türk AEK örgütlerinin, işbirliğine girmeleri konusunda bir karar alır ve Pakistan'la günümüze kadar süren somut bir işbirliği başlatılır.

Aynı dönemde, MTA, 1953'lerde başlattığı, uranyum arama çalışmalarının bir uzantısı olarak, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Desteği ile, "Güney-Batı Anadolu Uranyum Aramaları Projesi" ni başlatır. Yabancı Müşavirlerle yapılan çalışmalar sonucunda, TEK, Akkuyusantrali için, nükleer ve türbin paketlerinden oluşan uluslararası bir ihale açar. 1979 Ağustosunda alınan teklifler arasından, tek kredi boyutlu teklifleri veren iki İsviçre Firması birinci önceliği alır. 1977 Mayısında da santralin ilk yakıt yüklemesini, bunu izleyecek dört yeniden yükleme için hammadde temini, dönüş-türme ve zenginleştirme hizmetlerini kapsayan bir uluslararası ihale daha açılır ve bu işler için, Fransız COGEMA Firması seçilir.

1980'li yıllara gelindiğinde, santral konusunda pek bir yere varılamamıştır hala. Ek kredi bulma girişimleri sonuçsuz kaldığından, İsviçre Hükümeti de verdiği garantiyi kadırmıştır.

Santral yerine ilişkin çalışmalar belirlenince, Türkiye'de bu konulara ilişkin ikinci yaygın yerel tepki ortaya çıkar.

1978 Mayısında, ÇIKOBİRLİK-SS. İçel İli Köy kalkınma ve Diğer tarımsal Amaçlı Kooperatifler Birliği, Akdeniz'e Nükleer Saldırı başlıklı bir broşür bastırır ve amaçlarının "Mersin ile Antalya arasında kurulmakta olan ATOM SANTRALI'nın gelecek kuşaklara ölümlü sessizliği mi yoksa güç mü getireceğini düşündürmek" olduğunu belirtir. Nükleer santrallerin çevre üzerine etkilerine değinen, gelişmiş ülkelerdeki benzer girişimlere karşı ortaya atılan sakinçaları aktaran bu raporda, özellikle, santralin Akdeniz kıyılarında kurulmasının tarım, su ürünleri ve turizm yönünden yaratacağı sakinçalar vurgulanır.

Raporun düşündürme yönünden başarısı kestirilememekle birlikte, tepki doğurduğu açıktır. Zamanın DPT Müsteşarı bu tepkiyi 17.7.1978 tarihinde, Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi'nin konuya ilişkin sorusuna verdiği cevapta şöyle dile getirir. "Akkuyu'da kurulmasına başlanan nükleer santral ile ilgili olarak Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı'na yapılan başvuruya ilişkin ilgili yazınız incelenmiş ve nükleer santralin tehlikeleri ve kurulacağı yöreye yapacağı zarar konusunda ileri sürülen iddiaların bir çoğunun gerçek dışı olduğu görülmüştür.

İlgili yazı ekinde gönderilen ve Çikobirlik tarafından bastırılarak dağıtıldığı anlaşılan raporun, bilimsel ve ciddi olmaktan uzak, yer yer gerçekleri sapıtarak ve nükleer enerji alanında hizmet veren kamu kuruluşlarını ve kamu görevlilerini alaya alacak kadar ileri giderek, sadece belirli bir amaca hizmet etmek üzere hazırlandığı anlaşılmıştır. Nükleer enerjinin çevreye etkileri konusunda yanlış bilgileri önlemek, ortaya çıkabilecek sorunları bilimsel ve gerçek cevapları vermek amacı ile TEK Genel Müdürlüğü'nce bir broşür hazırlanmış ve nükleer santralin kurulmakta olduğu Silifke yöresinde halka dağıtılmıştır."

Söz konusu Broşür, Nükleer Enerji ve Çevre Sorular ve Cevaplar isimli TEK yayınıdır. Bu dönem, nükleer santrallerin kamuoyunda ve basında en yoğun tartışıldığı dönem olmuştur.

Bu dönemde aynı zamanda reaktörlerin güvenli bir şekilde projelendirilmesini amaçlayan bir dizi yönetmelik çıkartılmış, ayrıca Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nın yer seçimi, işletme güvenliği, projelendirme ve kalite temini konularındaki koşulların uygulanması kabul edilmiştir.

1980 yılında taraf olduğumuz, Nükleer Silahların Yayılmasını Önlenmesi Antlaşması uyarınca, UAEA ile de bir Güvenlik Denetimi Antlaşması zorunlu olarak imzalanmıştır.

1980'li yılların bu alandaki en önemli gelişmesi, 9 Temmuz 1982'de çıkartılan

2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kanunu'dur.Yeni yasa ile tanımlanan görevler ve yetkili kılınan alanlar bir hayli artmakta, buna karşılık konuya en eski yasal düzenlemelerde farkedilen "ülke sınırları içi" bakış açısı değişmektedir. Nükleer alandaki evrensel gelişme ve yayılma ise artık, Çernobil örneğinde olduğu gibi farklı olaylar çıkartabilmektedir karşımıza ve Türkiye'nin bu yönde yeterince hazırlıklı olduğu söylenemez.

Bu arada, 6 Kasım seçimlerinden iki gün önce çıkartılan bir Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile, bir Nükleer Elektrik Santralleri Kurumu (NEISAK) kurulması kararlaştırılmış, ancak bu kararname TBMM'ye giden hükümetçe sevkedilmediği, gelen hükümetçe de bir şey yapılmadığı için, gerçekleşmemiştir.1980'de finansman bulunamadığı için duran nükleer santral konusu birkaç yıl sonra yeniden gündeme gelerek,sonucunun belli olması oldukça uzun süren yeni bir uluslararası ihale konusu olmuştur.Ancak bu arada önemli bir politika değişikliği gözlenmiş,baştan beri dile getirilen "dışa bağımlılığı azaltma" ilkesi terk edilerek, yap-işlet-devret formülü yeğlenmiştir. Fi-

nansman sorununa çözüm gibi görülen bu formül ise, nükleer enerji alanındaki yapımcı firmaların işletme ile ilgili olmaları, bu yönde deneyimsiz oluşları nedeniyle olsa gerek, fikren olumlu bulunmuş ama fikrin alıcısı çıkmamıştır. Bu ihale sonucunda seçilen Alman firma, bu çözümü kabul etmeyip çekildiğinde, işe talip olan Kanada firması da halen kendi ülkesinde kredi bulmakta zorluk çekmekte, getirdiği bazı karşı öneriler de Türkiye açısından uygun bulunmadığından, konu gene askıya alınmış bulunmaktadır.

Bir santralin karar aşaması ile ticari üretime geçme aşaması arasında geçen süre kadar bir zamanda, henüz karardan ihaleye kadar ulaşmamıştır Türkiye.

NÜKLEER GÜÇ SANTRALLARI;

Kaygılar ve Beklentiler

Çernobil Nükleer Güç Santralında 1986 yılında meydana gelen kazanın olumsuz etkilerinin ancak bugün olaydan altı yıl sonra gündeme gelmesiyle o günün devlet yetkililerinin sorumluluklarının

tartışılmaya açılması, enerji üretimiyle ilgili bir başka olayı Nükleer Güç Santrallerini yeniden gündeme getirmiştir.

Ülkemizin kalkınma sürecinde artan enerji isteminin karşılanması arayışında bir seçenek olarak ortaya çıkan ve günümüzde ileri sanayileşmiş ülkeler, ABD'de, Avrupa'da ki ülkelerin artık yapımını durdurdukları bir dönemde hükümetin, yetkililerin yapılmasını savundukları N.G.S.'nin, ülkemiz kamuoyunda tartışmaya açılmalıdır.

Bu düşünceden hareketle Şube Yönetim Kurulumuz İzmir'de konuyla ilgili resmi olmayan uzman kişilerin katkı ve katılımlarıyla bir etkinlik düzenleyecektir.

Dünyanın pek çok yöresinde olduğu gibi yakın zamanda ülkemizde o günün politik koşullarına da bağlı olarak ülkemiz insanlarının karşı karşıya kaldığı durum; ülkemiz açısından ayrı bir önem kazanmaktadır.

Bu bağlamda düzenlenmesini kararlaştırdığımız etkinliğin kentimizde büyük ilgi göreceğine inanıyoruz.

Tartışmalı Toplantı

NÜKLEER GÜÇ SANTRALLARI KAYGILAR VE BEKLENTİLER

ACILIŞ:

Murat ÖNDER

MMO Genel Başkanı

Ersin FARALYALI

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

BİLDİRİLER :

- Nükleer Güç Santrallerinin Enerji Planlamalarındaki Yeri
- Ülkemizde Nükleer Güç Santrali Kurma Girişimleri
- Çernobil Kazasının Nükleer Enerji Programlarına Etkileri
- Nükleer Enerji ve Çevre

PANEL:

Yönetici: Murat ÖNDER

MMO Genel Başkanı

Panelistler:

Doğan ÖNER - TAEK Bşk. Yrd.

Dr. Tanay Sıtkı UYAR - Elektrik Y. Müh.

Prof. Dr. Tolga YARMAN

Arif KÜNAR - Elektrik Mühendisi

Timur DANIŞ - Gazeteci - Yazar

Dr. Ahmet KÜTÜKÇÜOĞLU - TEK

Eski Nükleer Santraller Da. Bşk.

13 ŞUBAT 1993 CUMARTESİ SAAT 9.30 - 17.00

EBSO MECLİS SALONU

MESLEKTE 50. YILIN ARKASINDA KALANLAR

Nuri ARUN Makina Mühendisi

Kurtuluş Savaşı bitmiş ve Misak-i Milli Sınırları çizilmişti. Devletin idare şekli Cumhuriyet olmuş. 29 Ekim 1923 gecesi havaya atılan raketlerin renk renk ışıklarını merakla seyrederken askeri bandonun davul ve boru sesleri beni çok heyecanlandırmıştı. O yıl daha beş yaşında bir çocuktum. Cumhuriyet dönemine ilk geçildiğinde Rüştiye Mektebi dedikleri altı sınıflı okullar varmış (Osmanlı marifine özgü bir tür ortaokul). Bu okulların bir de Subyan sınıfı vardı ki, günümüzün anlayışına göre buna hazırlık sınıfı diyebiliriz). Birinci sınıf öğrencilerinin ders gördüğü odanın boş bulunan bir köşesine saz veya kamaştan dokunan hasır üzerine beş yaşında olan biz küçükler otururduk. Elimize birer arap harfli alfabe verilir ve Mubassır adı verilen kişi tarafından gözetilirdik (Mubassır arapça bir terimdir, gözetçi demektir; baş hademe ile öğretmen arası bir tür görevli). Bir gün sınıfımızda haşarı küçükler gürlütü yaparken kızgın bir mubassır içeri girer. Önümüzde bulunan alfabe kitabından bazı bölümleri okumamızı ister. Aksi bir raslantı olacak, okumaya önce benim başlamamı istedi. Arap alfabesini sökebilmek için 32 harf ve bundan başka yaklaşık 114 çeşit harfler bileşkesini ezbere okuyup yazmak zorunluluğu vardı. Beş yaşında bir çocuğun öğrenme kapasitesi, bu zorluğu mümkün değil kaldıramazdı. Ben mubassırın istediği bölümü okumakta hayli zorlandım ve bir türlü sökemedim. Bunun üzerine mubassır elinde tuttuğu uzunca bir tahta sopayı ansızın omzuma vurması ile irkildim ve son derece korktum. Çünkü tahta sopa iki parçaya bölünerek yere düşmüştü. Bu insafsızca darbenin sonunda sağ omzum günerce sızladı durdu. Alfabeyle okuyamamış olmamın verdiği ezizlikle o gün eve gelince dayak olayımı babamdan gizledim. Eğer gerçeği anlatmış olsaydım alacağıım yanıt; hocanın vurduğu yerden güller dökülür olurdu. 1924'te Rüştiye Mektepleri lav edilerek bugünkü beş sınıflı ilkokullar öğretime açıldı.

1925 yılında Şapka ve Kıyafet Kanunu çıkınca öğrenciler okul kasketi ve devlet memurları da fôr şapka giyince mahallede sanki yer yerinden oynadı. Din ağırlıklı tahsil görmüş olan memurlar özellikle kırmızı bir fes üzerine özenle sarılmış bir sarık taşırlardı. Bunun dışında siyah kuzu derisinden yapılmış kalpak veya sadece kırmızı fes giyilirdi. Şapka giydiği gün sakalında tümüyle kestirdiği için mahallenin tutucu yaşı kadınları babamı kafes arkasından seyrederken vah vah yazık, hoca gavurlara benzemiş diye üzüntülerini anneme bildirmişler. Bir başka gün ilçenin ileri gelen memur eşlerinden oluşan bir gurup yıllarca taşdıktan kara peçeli çarşafı çıkarıp eteği yerleri süpürecek kadar uzun mantolar giyinmiş ve başları siyah eşarpla topuzlanmış biçimde bizim sokaktan geçerken mahalle sakinlerinden bir grup gerici kadın ellerinde

tutukları tava ve tencereleri birbirine tokuşturarak çıkardıkları tam tam sesleriyle modern giysili geçen hanımları bir süre yuhalanmıştı.

1930 yılında Konya'da orta öğrenimi-ne adımımı ilk attığımda ilk kez elektrik ışığı altında okumak bende son derece mutluluk veren bir olay oldu. O yıllarda Konya şehrinin elektrik enerjisi dağıtımı Çayırbağı yakasında Almanlar tarafından kurulmuş olan 600 kilovat gücündeki bir Pelton Hidroalternatöründen besleniyordu.

Sesiz sinema döneminde sanatçıların konuşmaları her seferinde yazılı bir tablo halinde ekrana yansır ve asıl konunun aksiyonları periyodikman aynı ekranda devam ederdi. Böyle olunca bir filmi oynatılması dört saatlik bir zaman sürecine ancak sığdırılmış olurdu.

1933 yılında büyük heyecan ve sevinçle kutlanan Cumhuriyetin 10. yıl şenlikleri aylar ve hatta yıllarca belleklerimizden çıkmadı. Gerçi millîlerce bugünün yaşantısı ile karşılaştırıldığında o dönemde çok mütevazı bir yaşantımız vardı; fakat o ortamın Anadolu dünya-sında hepimiz mutlu ve geleceğimize saf bir duygu ile emindik. Atatürk sevgisi ve milliyetçilik duyguları doruktaydı. Balkan Devlet Başkanları fikir alışverişinde bulunmak üzere sıklıkla Atatürk'ü ziyarete gelirdi. İran Kralı Şah Rıza Pehlevi de Atatürk'ü ziyaret ederek ondan öneriler almış ve önemli reformlara girişmişti. Böylece yıllarca süren güvenli gerçek bir Türk İnan dostluğu perçinleşti. Bu olaylar Türkiye'nin itibarını dünyada müstesna bir düzeyde yükseltti. Cenevre'deki Birleşmiş Milletler Başkanlığı o dönemde Atatürk'ün yakın arkadaşı ve Dışişleri Bakanı Rüşü Aras'a verilmişti.

1938 yıllarının başlarında mühendislik öğrenimi için Almanya'ya geldiğimde özellikle eski kuşak Alman İnsanının biz Türk'lere karşı ilgi ve sempati duyduğu bir gerçektir. Bu insanlarla olan günlük iletişimimizde içten gelen bir arzu ile karşıma bir Avrupalı çiksa da yabancı bir genç olarak hangi milletten olduğumu bana bir kez sorsa, ben de iftiharla Türküm diyerek mutluluğumu yaşasam diye düşünürdüm. Şimdi elli yıl aradan sonra o tatlı hayalleri yaşamak gayreti ile tekrar bir daha o ülkede bulunsaydım, milliyetimi soran birisi karşıma çıktığında önce çevreme dikkatle bakınır ve o kimsenin bir şovenist olmadığından emin olmak isterdim.

Meslekte 50. yılın gerisinde yaşanan kuşkusuz daha nice öyküler var. Değerli genç kuşak meslektaşlarıma derim ki; 50 yıl fani insan yaşamında azımsanmayacak bir zaman sürecidir. Bu süreç, oldukça mücadeleli ve çoğu kez fedakarlığın üzerine ferağatlar da eklemeyle zigzaglar çizmiştir. Mühendis ve Mimar Odalarımızın ilk kurulduğu yıllarda makina mühendislerimizin toplam sayısı bin beş yüz dolayında iken bugün bu sayı elli binlere doğru tırmanmaktadır.

Sanayileşme gayretinde olan Türki-

ye'miz bu alanda henüz rüşünü kanıtlayamamıştır. Ancak kanımızca kabuk çatlama aşamasına gelmiştir.

Cumhuriyetin kurulduğu yıllarda mühendislik, mimarlık, hekimlik ve ticaret yabancı azınlıkların tekelindeydi. Yetenekli genç teşebbüs sahibin olmuş meslektaşlarımızın atılım ve başarılarını gördükçe seviniyor ve iftihar ediyorum.

Ben sizler gibi Cumhuriyet Döneminin bir çocuğuyum hem de çilekş ilk dönemlerin. Günümüze kadar olan evreleri tek tek yaşadım. Türkiye'mizin her alanda bugünkü eriştiği seviyeyi çok iyi görebiliyorum. Kalkınmamızın ve ekonomimizin lo-komatifliğini ben bundan böyle mühendislerde görebilmeyi çok isterdim. Siz genç ve değerli meslektaşlarımdan dileğim şu ki, parlamentoda ve hükümet yönetimlerinde en azından mülkiyeli ve hukukçu üyelerin sayısı kadar mühendis kökenli üyeler yerlerini almalıdır.

Hepinizi saygı ve sevgilerle selamlarken General Mc. Arthur'un yaşam felsefesi olmuş olan Felemenk asıllı düşünür Way Nun'un Gençlik Felsefesi adını verdiği şu yazısını izin verirken her fırsat ve imkanda tekrar tekrar okuyalım:

GENÇLİK FELSEFESİ

Gençlik, bir hayat çağı değil, bir ruhi haldir. İradenin bir tezahür tarzı, hayal kuvvetinin canlılığı, heyecanların alevliliği, her çeşit olaylara karşı korkusuzca bir meydan okuma, cesaretin korkaklığa, teşebbüs ve ileri atılma açıklığını rahatlık sevgisine üstünlüğüdür.

Hiç kimse belli sayıda yıllar yaşamakla ihtiyarlamaz. İnsan, ideallerinden vazgeçmekle ihtiyarlar. Kendine güvensizlik, şüphe, korku, ümitsizlik üzüntüleri; işte başı öne düşüren ve gelişmek isteyen vücudu bir yığın, toz toprak haline getiren bunlardır. Yıllar deriyi kırıştırabilir. Emelleri yolunda ilerlemek aşkından vazgeçmekle ruh kırılır kırılır.

Yaşı ister yetmiş, ister onaltı olsun; güzelliklere ve onları yaratabilenlere ve düşüncelere karşı tatlı bir hayranlık duyan, geleceğe, hayatın her neşe ve oyununa eksilmeyen çocukça bir iştaha taşıyan herkes gençtir.

Sen ümidin kadar genç, şüphen kadar ihtiyarsın...

Cesaretin kadar genç, korkun kadar ihtiyarsın.

Bu dünyadan, insanlardan ve sonsuzluklardan güzelliğ neşe'e, cesaret ve kudret heyecanı duyabildiğin sürece gençsin...

Bütün bunlarla bağların kesilir, kalbinin ortası

kötümserliğin karları, ümitsizliğin bu-zulları ile

kaplanırsa, işte o zaman ihtiyar ve Tanrının

rahmetine muhtaçsın.

GECE YARISI SAYIKLAMALARI

Kemal SERTDEMİR

Şimdi aylar sonra da olsa, artık gayet bilimsel hatta ilmi konulara da temas etmek istiyorum. Çünkü, biz de bir miktar bilim adamı sayılırız, ne de olsa! Okuduğunuz bu derginin de bir mühendis dergisi olduğunu; tüm okurlara iletmeliyim. Değerli kitlemiz siyaset-dışı, mesleki konuları da merak edecek ve isteyecek... Onların isteği, bizim görevimiz; biz onlarsız, onlar bizsiz olamaz! Bunun yanında Kanarya Sevenler Derneği üyeleride bu yazıları okuyup, bir miktar aydınlanabilirler, birşey diyemeyiz...

Şimdi biliyorsunuz, geçenlerde büyük bir patlama oldu. Yeni kurulan Cumhuriyetlerden Ukrayna'da bir nükleer santral atom bombası gibi patladı! Patlama o kadar güçlüydü ki, gece yarısını beş geçe ben bile evden duymuştum. Geçtiğimiz ay-

lardaki salıncak gibi sallandığımız depremleri ne çabuk unuttunuz sevgili İzmir'lılar?.. (Bu arada yan odadan sesleniyorlar, o patlama 7 yıl kadar önceymiş de, sonra yazarken çok bağırılmamalıymışım, çalışıyorlarmış, şuymuş-buymuş... Bilimde "kıskançlık" olmazsa olmazmış. biz de katlanacağız artık; ne yapalım yani hemen kalkıp da kavga mı edelim şimdi?)

Elbette o depremlerin nedenini herkes bilmez; bilseydi zaten biz böyle oturup bilimsel yazı da yazmazdık... Şimdi nükleer patlamadan sonra başka neler oldu? Bu patlamanın gazları öyle bir sızdılar ki her yere, CIA ajanları bile yanında halt etmiş, şaşar kalırsınız! Radyoaktif rüzgarlar bizim Akdeniz kıyılarına kadar geldiler. Biliyorsunuz, Akdeniz Bölgemizde çok iyi çaylar yetişir. Özellikle Mersin'in çayları dilere destandır. Öyle ki Seyl anlılar bile, MÖ. 1500 yıllarında çayımızı çalmışlar ve tüm dünyaya tanıt-

mışlar. İşte, bizim kaçak çay diye içtiğimiz bu Hint Çayları aslında öz be öz kendi çayımız, sevgili bülten severler...

Sevgili milletimiz de 1980'den sonra uyandı için, artık Özmersin çayımızı yudumlamaya başlamıştı. Ama memleketimizi bölmek isteyen Seyl anlılar o hain nükleer patlama sonrasında hemen propagandaya başladılar; yok bizim çayımız radyasyondan etkilenmiş, zehirliymiş, için ölülmüş gibilerden... Herhalde biz yine de çaylarımızı içmeyi sürdürdük...

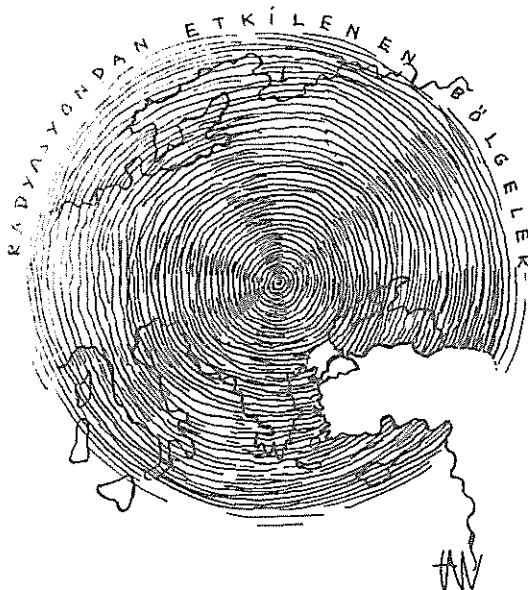
Ben hayatımda çay içipde ölen hiçbir kimseyi görmedim doğrusu! Eğer çayınızın içine fare zehiri koymazlarsa birşeycikler olmaz. Ben bunu bilimsel olarak kanıtladım... Kediye çay içirdim. İlk önce kabul etmedi ama, burnunu tutunca çayı içmek zorunda kaldı. Bu arada, bir miktar tırmık izi kaldıysa da, bilim fedakarlık ister. Buna karşın fare, içine bol miktarda fare zehiri koyduğum çayı için içmez beş dakika da nalları dikti.

Artık çaydan öldüğü söylenenler varsa da, bunun radyasyondan değil fare zehirinden olduğunu biliyorsunuz, sanırım. Aynı şeylerin fındık, fıstık, leblebi gibi yiyecekler için de geçerli olduğu malumunuz elbette...

Bunun yanında bizlere zaten radyasyon falan vız gelir... Biz biliyoruz da, yabancı bilim adamları bile artık bu durumu kabul ediyorlar.

Bakin Alman fizikçi Achim Bender, Radyasyon ve bizler hakkında neler demiş: "Siz Türkler, radyasyonlu çayınızı düzenli bir şekilde içerek, sürekli ve yavaş yavaş radyasyon alıyorsunuz. Belki de bu aldığınız radyasyon bünyenizde kanser yapacağına, doğanın bir mucizesi olarak hücre yapınıza değişiklik getirir. Hücrelerinizde kansere, radyoaktiviteye bağlı bir yapı oluşturur. Ve gelecek nükleer savaşta biz Almanlar ve dünyanın diğer bütün ırkları yok oluruz. Ancak siz Türkler tek başına ayakta kalır, dünyanın sahibi olursunuz." (Bakınız, Cumhuriyet, 8 Aralık 1986 ve 14 Ocak 1993)

Gördünüz mü işte, daha ne istiyorsunuz? Tüm dünyaya egemen olmak için elimize geçen bu fırsatı da mı kaçıralım? Toprağa gömülen çayları bile içelim ve dönemin ileri görüşlü yönetici-politikacı ve bilim adamlarını şükranla analım.

R E S M İ İ D E O L O Ğ İ !

1.1.1993 Cumhuriyet

YUNANİSTAN'DA GÖSTERİ SAHNELERİ VE İLK FİMLER

Gelişim açısından Türk Sineması ile ortak özellikler taşıyan Yunan Sineması da, tarihi çalkantıların, iç savaşların, sansürün değişen politikaların, teknik deneyimsizliğin yanısıra uzunca bir sürede teatral etkilenmelerin sonucuyla sanatsal anlamda bir sinema olarak varlık göstermemiştir.

Sinema'nın bu ülkeye gelmesinden önce, konularıyla güncel olayları işleyen ve belirli bir topluluğa seslenen Karagöz (Marionet), Kuklateatro ve varyeteler vardı. Daha sonraları Karagöz geniş halk kitlelerine sunulurken kalabalık bir izleyici topluluğu tarafından benimsendi. Bir gölge oyunu olması ve perdede gösterilmesi nedeniyle o yıllarda ülkeye gelen sinema arasında, halk büyük benzerlikler bulacak dolayısıyla Karagöz'den, beyaz perde'ye bu büyük izleyici kitleleriyle yaşanacak olan dönüşüm de bu şekilde gerçekleşecektir.

Karagöz'ün ülkeye gelişi sosyal ve siyasal çalkantıların yaşandığı bir döneme rastlar. Osmanlı-Yunan çekişmesi, yabancı akımlar, Makedonya yenilgisi v.b. olaylar ile Karagöz Yunan ideolojisine ve tiplemesine bağlanarak ilahlaştırılır. Kısa-ça Karagöz, o dönemdeki Yunan toplumsal yaşamının bir aynası durumundadır.

Bunun yanısıra "Kafe Aman" denilen açık hava tiyatrolarında halk türkülerini, skeçler, politikayı hicveden oyunlarda halkın ilgisini çekmeye başlar.

Yunan Sineması'nın ilk yıllarına ait bilgiler oldukça azdır. Fakat ülkeye sinemanın gelişi doğal olarak Pathe Şirketine ait Melie's ve Lumier'in filimleriyle gerçekleşmiştir.

İlk Yunan filmi ise 1906 da bir Fransız tarafından çekilen olimpiyatlarla ilgili bir filmidir. Bunu belgesel nitelikli bir-iki film daha izler.

İlk film şirketinin kurulmasıyla birlikte, bizdeki "Bican Efendi" serisine benzeyen, prototipini Şarlo'nun oluşturduğu "Spridon Serileri" (Spridon sürüngen, Spridon Bebek, Spridon İki Kısmetli v.b.) dir. Komedi ve siyasi hiciv karışımı olan Spridon Seri'sinde Karagöz etkilenmeleri vardır.

Bu ilk dönemde, sinemaya henüz kolektif bir çalışma bilinciyle yaklaşmayan Yunan sinemasında tüm görevler tek kişide birleşmiştir. (Yazar, yönetmen, yapımcı ve oyuncu aynı kişidir.)

1920'li yıllarda Avrupa ve Amerika Sinemaları sağlam temellere oturmuşken Yunan sineması için böyle bir gelişim sözkonusu olmamıştır. İç savaşlar, Bal-

Gölge Oyunundan, Rembetiko'ya Yunan Sineması

Dilek TUNALI

kan Savaşları, 1. Dünya Savaşı, Asya Seferi (Türkiye'ye Çıkartma) ve Asya Bozgunu, mülteci sorunu ve yeni politikalar Yunan Sinemasını etkileyen başlıca etmenlerdir. Dolayısıyla bu güncel konuların işlenememesi nedeniyle halk yabancı filmlere ilimmiş, ayrıca sadece büyük kentlerde bulunan sinema salonları ve yapımcıların Yunan filimleriyle ilgilenmelerinde başlıca nedenler arasındadır.

İlk filmler, tiyatro uyarlamalarından oluşmuş, hatta aynı tiyatro ortamında çekilmiş olan filmlerdir. 1916'da Zazef Hep'in çektiği "ANATEMA" (Kahrolsun) adlı film ilk siyasi içerikli film olup, iç savaş konu edilir. Film'in halkta yarattığı huzursuzluk nedeniyle aynı zamanda ilk sansür uygulanan film olmuştur.

1919'da ise halkı sinemaya çeken nedenlerin başında savaşla ilgili haberler ve görüntüler gelir. Uzun yıllar bu belge-haber niteliğini devam ettiren Yunan sinemasının Yunan Dış İşleri Bakanlığınca bu sanatın ajite edici yönünün kavranması üzerine Gaziadi'ye "TO ELENİKO TAVMA" (Yunan harikası) adlı film ismarlanmıştır. Film, Ankara'nın teslim alınışıyla ilgilidir.

Daha sonraları yine Spricho örneğindeki seri niteliğindeki filmler, tiyatro kökenli oyuncular tarafından ve tamamen teatral yöntemlerle sergilenir. Bu ve benzeri birçok film ve film'a ait döküman savaşlarla, bozgunlarla yokolup gitmiştir.

Bunu izleyen yıllarda yine bitmek bilmeyen siyasi çalkantılar, ekonomik kriz, sürekli değişen iktidarlar ve politikalar her alanda olduğu gibi sinemayı da önemli ölçüde etkilemiştir.

1928-32 yılları arasında önemli çekişlerle çok sayıda film yapan Yunan Si-

neması ilk sesli film denemesini de bu zaman dilimi içinde gerçekleştirir. Fakat sürekli bir siyasi ve toplumsal hareketliliği yaşayan Yunan toplumu ayrıca sinemanın teknik yetersizliği, eleman eksikliği nedeniyle de halkı sinema salonlarından uzak tutar. Bu dönemde belli bir kısırlık yaşayan Yunan sineması yaklaşık on yıl devre dışı kalmıştır.

Bu arada Türk-Yunan Ortak yapımı olan birkaç film çekildiyse de başarılı olmamıştır.

2. Dünya Savaşı ölü yıllardır. Bu dönemde Türk ve Mısır filimleriyle ayakta kalır. Bu arada birçok sinemacı da mesleği bırakmıştır.

Yunan sineması'nda otuz yıl süren bir sinema sanatçısı sıkıntısından ilk kez sanatçı kimliği taşıyan kişilerin 1950-60'lı yıllarda ortaya çıktığı görülmüştür.

İŞGAL YILLARI VE İŞGAL SONRASI YUNAN SİNEMASI

1934'te Balkan Atlantik'ine katılmış olan Yunanistan, Arnavutluk'u ilhakından dolayı Mussolini'nin tehdidi altında, 1940 da İtalya tarafından istifa edilir. Almanlar ise 1941'de güç durumdaki İtalyanlara yardıma gelip ülkeyi işgal ederler. İşgal yılları sırasında sinema adına pek birşey yapılmamış olmakla birlikte bu durum Yunan İç Savaşı'nı da kapsayan 1949'a kadar sürer.

1945 de "Kırık Kalpler" filminde yönetmen Orestis Lasko gündemde olan Arnavutluk-Yunanistan arasındaki savaşı ve ilişkileri ele alır. bir ozan olan Lasko yönetmenlikte pek başarılı olamayıp 1971'e dek sürecek olan melodram türünü yeğlemiştir.

Yunan sinemasının tecimsel kaygıları bu dönemde, Tonis Papantonakis ile başlar. Düzenbaz bir sinemacı olarak Yunan Sinema Tarihi'ne geçen Papantonakis filimlerinin isimlerini sürekli değiştirip, aynı filmleri tekrar tekrar farklı isimlerle piyasaya sürmüştür.

Bu arada Tzavellas'ın ve Amerika da gösterime giren Yunanistan'da da gişe rekorları kıran "Mathystakas" (Sarhoş) adlı filmi gündeme gelir.

1949 da ise özgün bir yönetmen, Grigoris Grigorov, toplumsal konulardaki özel görüş ve yeteneğini "O Kokkinos Vrakos" (Kızıl Kayalar) adlı filmiyle sergiler.

Grigoriou ile Yunan sinemasında yapımın düzenlenmesiyle ilgili yeni bir dönem başlar.

Yunanistan'da işgal sonrası 1960 lara kadar çekilen filmlerin çoğunluğunu Almanların Yunanistan'ı işgali, işgalin getirdikleri ve götürdükleri konu edilmiştir.